

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Provozně ekonomická fakulta

**Vykazování leasingu u malých a
středních podniků**

Diplomová Práce

Autor práce: Bc. Barbora Vašíčková

Vedoucí práce: doc. Ing. Patrik Svoboda, Ph.D.

Brno 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci Vykazování leasingu u malých a středních podniků vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 20. prosince 2015

.....

..

podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu doc. Ing. Patriku Svobodovi, Ph.D, za odborné vedení mé práce, věnovaný čas a projevenou vstřícnost. Jeho podnětné připomínky a cenné rady mi velmi pomohly při psaní této práce. Také děkuji všem svým blízkým za podporu, bez které bych svou práci nemohla dokončit.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá vykazováním leasingu v různých účetních systémech – konkrétně se jedná o porovnání českých účetních pravidel, IFRS pro SME a US GAAP. Důraz je kladen na vykazování leasingu v malých a středních podnicích, proto je hledán ideální způsob vykazování v rámci SME v českém prostředí. Důležitá je kapitola zabývající se procesem harmonizace vykazování leasingu, který probíhá v současné době a snaží se o maximální spolehlivost a věrné zobrazení účetních výkazů. Praktická část je provedena prostřednictvím dotazníkového šetření a zabývá se postojem SME v ČR na implementaci IFRS pro SME a na harmonizaci finančního výkaznictví v oblasti leasingů.

Klíčová slova

IFRS, US GAAP, malé a střední podniky, leasing, harmonizace výkaznictví

Abstract

This master's thesis deals with leases accounting in different accounting systems – specifically comparison to czech accounting legislation, IFRS for SMEs and US GAAP. The emphasis is put on leases accounting in small and medium-sized enterprises, therefore I was looking for an ideal way how to report leases within SMEs in Czech republic. An important chapter of this thesis is the process of leases accounting harmonization, which still continues and is trying to make the most faithful image of the company. Practical part of this thesis is made via questionnaire and it deals with an attitude of SMEs in Czech republic to implementation of IFRS for SMEs and to leases harmonization between IFRS and US GAAP.

Key words

IFRS, US GAAP, small and medium enterprises, leases, accounting harmonization

Obsah

Úvod	7
1. Cíl a metodika	9
2.1 Cíl práce	9
2.2 Metodika práce	9
2. Malé a střední podniky	11
2.1 Význam malých a středních podniků	11
2.2 Vymezení malých a středních podniků	12
2.3 Směrnice 2013/34/EU	14
3. IFRS pro SME	17
3.1 Problémy spojené s přechodem na IFRS pro SME	18
3.2 IFRS pro SME – Leasingy	19
3.2.1 Finanční leasing dle IFRS pro SME	20
3.2.2 Operativní leasing dle IFRS pro SME	27
3.3 Možné dopady implementace IFRS pro SME na malé a střední podniky	28
4. US GAAP	30
4.1 Finanční leasing	31
4.2 Operativní leasing	32
5. Úprava leasingu v ČR	33
5.1 Účtování u pronajímatele	33
5.2 Účtování u nájemce	34
5.2.1 Akontace	34
5.2.2 Podrozvahová evidence	36
6. Komparace vykazování leasingů konkrétních evropských zemí	39
6.1 Vykazování leasingu v Itálii	39
6.2 Vykazování leasingu na Slovensku	40
6.3 Shrnutí	40
7. Konvergenční projekty	42
7.1 Projekt Leasingy	42
7.2 Exposure Draft z roku 2010	43
7.2.1 Účtování z pohledu pronajímatele	45
7.2.3 Hodnocení ED a Comment letters	46
7.2.4 Dopady na vybrané ukazatele finanční analýzy podniku	49
7.3 Druhý pracovní návrh	50
7.3.1 Dva typy pronájmu	52
7.3.2 Comment letters	55
7.4 Jednání IASB a FASB v březnu 2015	57
8. PRAKTICKÁ ČÁST	58
8.1 Struktura dotazníku	58
8.2 Analýza výsledků	59

8.2.1 Počet zaměstnanců	59
8.2.2 Roční obrát	60
8.2.3 Bilanční suma	60
8.2.4 Využívání finančního leasingu	61
8.2.5 Přeshraniční aktivity	62
8.3 Analýza výsledků v oblasti IFRS pro SME	62
8.3.1 Znalost IFRS pro SME	62
8.3.2 Zhodnocení přínosů implementace IFRS pro SME	63
8.3.3 Zhodnocení nákladů implementace IFRS pro SME	65
8.3.4 Zavedení IFRS pro SME do české legislativy	67
8.4 Analýza výsledků dotazníkového šetření v oblasti leasingů dle IFRS pro SME	69
8.5 Analýza výsledků dotazníkového šetření v oblasti harmonizace vykazování leasingu	70
8.6 Oddělené vykazování závazku z leasingu	75
8.7 Nejvhodnější model pro malé a střední podniky.....	76
Diskuze.....	78
Závěr.....	81
Zdroje.....	84
Seznam zkratk	90
PŘÍLOHY	91

Úvod

Tématem diplomové práce je problematika vykazování leasingu u malých a středních podniků. Pokuším se ukázat, jak je leasing vykazován v různých účetních systémech. Bude provedena analýza metodických postupů vykazování v souladu s Mezinárodními účetními standardy pro SME a americkými Všeobecně uznávanými účetními principy (US GAAP). Dílčím cílem bude ukázat, jestli a jakým způsobem mohou odlišnosti v účtování a vykazování vést ke zkrácení vypovídací schopnosti účetní závěrky. Pokuším se analyzovat nedostatky současné úpravy leasingu dle IFRS pro SME a US GAAP z pohledu uživatelů účetních výkazů. Hlavním cílem je potom na základě předchozí analýzy spolu s dotazníkovým šetřením provedeným mezi malými a středními podniky navrhnout metodické postupy, o nichž se domnívám, že by byly pro vykazování leasingu u SME vhodnější.

Leasingové financování je důležitou a stále se velice rozvíjející aktivitou mnoha podniků. Umožňuje jim realizovat své investiční záměry, získat přístup k prostředkům a také dosáhnout daňově optimálního řešení. Jeho hlavní výhodou ve srovnání s bankovním úvěrem je lepší dostupnost. Předmět leasingu zůstává v majetku leasingové společnosti, proto není třeba na rozdíl právě od bankovního úvěru doložit celou řadu zajišťovacích instrumentů pro lepší krytí rizika.

Vzhledem k jeho rozšířenosti je důležité, aby uživatelům účetní závěrky byl poskytnut kompletní a srozumitelný obraz leasingových aktivit. Účetní výkazy by měly také splňovat podmínku srovnatelnosti, které má být dosaženo určením minimálního rozsahu informací obsažených v účetní závěrce. S tím souvisí další část mé práce, ve které se budu zabývat v současné době velice aktuálním procesem sblížení Mezinárodních standardů účetního výkaznictví a Všeobecně uznávaných účetních principů USA (US GAAP). Důvodem je především to, že pokud každý stát používá své vlastní účetní systémy, je pak téměř nemožné vzájemně porovnat účetní závěrky jednotlivých firem. Je tedy důležité, aby obsahová, ale také formální stránka účetního vykazování byla do jisté míry standardizovaná.

V mnoha národních úpravách je v současné době na leasing nahlíženo zejména z právního pohledu, a tak je veškerý předmět leasingu vykázán u pronajímatele, nikoli u nájemce. Tyto modely jsou často kritizovány za to, že

nedostatečně uspokojují potřeby uživatelů finančních výkazů. Nájemce například nemusí vykazovat aktiva a pasiva plynoucí z leasingu.

V případě, že podniky vykazují dle IAS/IFRS, potýkají se s požadavkem na klasifikaci leasingu na finanční nebo operativní leasing, podle čehož se následně využívají i odlišné účetní postupy. Výše uvedený problém nedostatečné spolehlivosti a věrného zobrazení skutečnosti je ale stále spojen s vykazováním operativního leasingu. V důsledku toho Rada pro mezinárodní účetní standardy (IASB) a Rada pro standardy finančního účetnictví (FASB) iniciovaly společný projekt, který by dal vzniku novému přístupu k vykazování leasingu. K naplnění tohoto cíle IASB a FASB společně vypracovaly návrh Standardu pro vykazování leasingů. Tento standard přehodnotil zejména vykazování leasingu u nájemce, které bylo mj. během finanční krize často kritizováno. Aby bylo dosaženo symetrie, muselo dojít také k úpravě vykazování na straně pronajímatele. Tento první návrh byl vydán v roce 2010, ale na základě připomínek odborné veřejnosti byly některé požadavky přehodnoceny a v roce 2013 byl zveřejněn revidovaný návrh pro vykazování a oceňování leasingu.

Výše uvedený projekt harmonizace vykazování leasingu je ale určen pro velké podniky a nezohledňuje požadavky SME. Harmonizaci je nutné provádět nejen v nadnárodních společnostech, ale také v rámci SME, jelikož právě ty tvoří jádro evropské ekonomiky. Na druhou stranu SME mají často jiné potřeby než velké společnosti a vyžadují také určitá zjednodušení těchto standardů. V praktické části této práce proto navrhuji určitá zjednodušení a úpravy metodických postupů, které by SME mohly usnadnit přechod z české úpravy na harmonizovaný systém vykazování leasingu.

V závěru práce zhodnotím podmínky pro aplikaci uvedených standardů a to prostřednictvím dotazníkového šetření v rámci několika SME a také mezi odborníky v oblasti účetnictví a auditingu. Tímto způsobem zjistím současný postoj české veřejnosti k zavedení IFRS pro SME a k probíhající harmonizaci výkaznictví v oblasti leasingu.

1. Cíl a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce je návrh možných metodických postupů pro vykazování leasingů, které na základě provedených analýz bude možno považovat za vhodné pro aplikaci pro malé a střední podniky. Tyto podniky představují významnou součást každé vyspělé ekonomiky, jedná se tedy o dominující účetní jednotky nejen v českém, ale také evropském prostředí. Snahou je, aby navržené postupy byly pro vykazující subjekty co nejméně nákladné, ale zároveň aby co nejlépe vystihovaly podstatu leasingových transakcí. Jako podmínku jsem si tedy stanovila, aby postupy respektovaly převod práva užívání aktiva na nájemce na dohodnuté časové období.

Aby mohl být snadněji splněn hlavní cíl práce, rozčlenila jsem si jej do několika dílčích cílů. Prvním z nich je prozkoumat stav problematiky v národní úpravě ČR a vybraných zemí a srovnat je s IFRS pro SME a výstupy projektu Leasingy realizovaným IASB a FASB. Na základě provedených analýz budou prezentovány přednosti a slabiny jednotlivých úprav z pohledu uživatelů účetních výkazů. Na základě průzkumu vytvořeného prostřednictvím dotazníkového šetření mezi respondenty v oblasti malých a středních podniků a také mezi odborníky v odvětví účetnictví a daní budou navrženy metodické postupy vykazování pro SME, které je možné považovat za do jisté míry kompromisní, tj. nadměrně účetní jednotku nezatěžují, ale poměrně věrně zobrazují podstatu leasingové transakce.

2.2 Metodika práce

Pro empirickou část diplomové práce byla zvolena metoda dotazníku – tuto metodu lze zařadit do metod kvantitativního výzkumu, který má za cíl zanalyzovat informace získané z jednoznačných odpovědí na určité otázky. Po seznámení se se strukturou dotazníku následují kapitoly věnující se analýze výsledků jednotlivých oblastí. Pro znázornění prezentovaných výsledků jsou použity výsečové grafy a tabulky.

Vlastní práci předchází literární rešerše, která shrnuje teoretická východiska a také některé odborné názory zejména z tzv. comment letters, tedy odborná vyjádření k jednotlivým návrhům na vykazování leasingů podle IASB a FASB. Při

zpracování diplomové práce jsem teoretické znalosti čerpala především z dostupné literatury, internetových zdrojů a platné legislativy. Hlavní vědeckou metodou této části práce je metoda deskripce, která umožňuje vysvětlit konkrétní fakta a jevy. Veškerá literatura a internetové zdroje, které byly při zpracování této práce využity, jsou uvedeny v seznamu použité literatury na konci.

Součástí teoretické části této práce jsou také metody analýzy a komparace, které mají za cíl dotvořit ucelený pohled na danou problematiku. Metoda analýzy pomáhá poznat současný stav problematiky vykazování leasingů v rámci různých účetních systémů včetně konkrétních metodických postupů. Jejím předmětem jsou kromě vybraných úprav vykazování leasingů také dílčí výstupy společného projektu IASB a FASB. Jednotlivé účetní systémy podléhají také metodě komparace, kdy jsou mezi sebou vzájemně porovnávány a je hledán nejvhodnější způsob vykazování leasingů u malých a středních podniků.

Při formulaci konkrétních závěrů je využita metoda dedukce, která využívá poznatků z teoretické části a také z dotazníkového šetření provedeného v praktické části. Zjištěné výsledky odlišného účetního zachycení v oblasti leasingu jsou shrnuty v diskuzi.

2. Malé a střední podniky

2.1 Význam malých a středních podniků

Malé a střední podniky mají ve světě zásadní postavení. V České republice reprezentují více než 1 milion ekonomických subjektů, tj. 99,84 % všech podnikatelů (BusinessInfo, 2013). Podobná je i situace v Evropské unii, kde se SME podílí na celkovém obrátu HDP z 60% a na celkové zaměstnanosti z 65%. Jejich silnou stránkou je relativně vysoká flexibilita, inovační kreativita, konkurenceschopnost a velice důležitou roli hraje i tvorba pracovních míst. SME zároveň zvyšují konkurenci a tak působí proti vzniku monopolů. Významná je jejich úloha při tvorbě inovací, protože v malých podnicích je více prostoru pro individuální iniciativu a méně byrokracie. Manažeři jsou zde více zainteresováni na procesech inovací, jelikož bývají přímo vlastníky nebo spoluvlastníky. Na druhou stranu je třeba uvést, že inovační aktivita je v prostředí českých SME docela nízká, podle údajů Ministerstva průmyslu a obchodu v letech 2010 – 2012 inovovala méně než polovina podniků a inovační aktivity provádějí spíše velké podniky (MPO, 2014). I tato oblast patří mezi priority v oblasti malých a středních podniků.

Na podporu těchto podniků v ČR vznikl v roce 2002 zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání, který přejímá definici SME podle EU. Jeho cílem je podpora procesu zakládání a rozvoje SME, usnadnění jejich přístupu ke kapitálu a sdílení podnikatelského rizika státem. Hlavními nástroji v této oblasti jsou úvěry se sníženou úrokovou sazbou, příspěvky na úhradu úroků, cenově zvýhodněné záruky za bankovní úvěry a leasing nebo dotace na úhradu nákladů podnikatelů spojených s vytvářením podmínek pro zvyšování jejich konkurenceschopnosti (Palšovicová, 2012).

K prioritám vlády ČR také dlouhodobě patří snižování administrativní zátěže podnikatelů. To souvisí s nutností zajistit stabilitu právního prostředí, jelikož neustálé změny právních předpisů zatěžují podnikatelský sektor. Toto je důležité především pro MSP, protože pro ně je obtížnější sledovat neustále se měnící pravidla. Důvodem je, že pro tuto činnost většinou nemají jak finanční, tak personální zdroje (Nerudová, 2009).

Důležitá je také odvětvová struktura MSP, jelikož leccos vypovídá o tendencích národního hospodářství. V ČR zaznamenáváme stagnaci počtu MSP v průmyslu a stavebnictví, prudký nárůst v tržních službách a pokles jejich počtu v obchodě (Kupka, 2014). Důvodem nárůstu MSP v odvětví tržních služeb může být tendence podniků vyčleňovat mnohé aktivity mimo svoji činnost a tyto služby nakupovat.

Důležitost SME si uvědomuje i Evropská unie, což lze demonstrovat na snaze vytvářet všeobecný rámec politik ovlivňujících podnikání SME ve všech státech EU a ovlivňování mechanismů, prostřednictvím kterých lze SME poskytnout podporu na zvýšení jejich konkurenceschopnosti (BusinessInfo, 2013). Jedná se především o oblasti regionálního rozvoje a financování výzkumu. A právě za účelem podpory podnikání těchto podniků vydala Evropská unie definici pro zařazení podniků mezi malé a střední (viz níže).

Nevýhodou je, že tyto podniky často narážejí na nedokonalosti trhu, mívají potíže při získávání kapitálu nebo úvěru, a to především v počáteční fázi. Jejich omezené zdroje mohou rovněž omezit přístup k novým technologiím nebo inovacím a to především kvůli tomu, že často nejsou schopni poskytnout záruky, které půjčovatelé požadují (Evropská komise, 2006). A právě podpora a zvýhodňování těchto podnikatelských subjektů by měla uvedené nevýhody zmírňovat.

2.2 Vymezení malých a středních podniků

Jednotlivé státy a instituce používají pro definici této kategorie různá kritéria. Pro účely diplomové práce jsem se rozhodla pro vymezení dle Evropské unie, které vstoupilo v platnost 1. 5. 2005. Používání níže uvedené definice členskými státy je dobrovolné, ale EU toto uplatňování doporučuje. Pro zlepšení soudržnosti a účinnosti SME je totiž důležité, aby se opatření v jejich prospěch zakládala na společné definici. Podle ní je podnikem „každý subjekt vykonávající hospodářskou činnost, bez ohledu na jeho právní formu.“ Tedy za podniky můžeme považovat i osoby samostatně výdělečně činné, rodinné firmy a sdružení pravidelně vykonávající hospodářskou činnost.

Tato nová definice z roku 2005 je závazná pro národní programy státní podpory, evropské programy apod. EU vymezuje SME pomocí těchto tří kritérií

- Počet zaměstnanců
- Roční obrat
- Celková hodnota aktiv

Velikost	Počet zaměstnanců	Obrat (mil. EUR)	Bilanční suma (mil. EUR)
Střední podnik	50-249	Max. 50	Max. 43
Malý podnik	10-49	2-10	2-10
Mikropodnik (drobný podnikatel)	Méně než 10	Max. 2	Max. 2

Zdroj: <http://czechinvest.org/data/files/definice-maleho-a-stredniho-podniku-2-1112.pdf>

Současně musí podnik splňovat tzv. kritérium nezávislosti, což znamená, že na jeho základním kapitálu nebo hlasovacích právech se nesmí podílet jiný subjekt více než 25% a také tento podnik nemá podíl 25% nebo více v jiném podniku (Evropská komise, 2006).

IFRS pohlíží na malé a střední podniky o něco jednodušeji. Podle nich jsou SME charakteristické tím, že nemají veřejnou odpovědnost, tedy neobchodují na veřejných trzích ani nespravují aktiva velkého rozsahu třetím osobám. Mají ovšem povinnost sestavovat účetní závěrku pro potřeby externích uživatelů, kterými mohou být například banky, státní instituce nebo leasingové společnosti. Tím se odlišují od mikropodniků, které účetní závěrku nesestavují pro externí uživatele, ale především pro své vlastní potřeby.

Problémem této definice dle IFRS je její příliš obšírné vymezení, jelikož sem spadá až 99,8% podniků. Zájmy jednotlivých skupin přitom bývají často velmi rozdílné. Na základě uvedených kritérií není vyloučena možnost, že nedochází k propojování osob s velkými podniky. SME mohou zahrnovat i propojení s velkými podniky, třebaže splňují podmínku maximálně 25% podílu nebo se jedná o formu nerozpoznatelného vlastnictví akciové společnosti díky anonymitě akcionářů. Tvůrci IFRS na druhou stranu argumentují tím, že toto nepřesné členění je záměrné, protože podrobnější určení si mohou jednotlivé státy upravit tak, aby odpovídalo konkrétním specifickým podmínkám (Hinke, 2007).

Paseková kromě výše uvedených kvantitativních měřítek vyzdvihuje rovněž kvalitativní kritéria. Hlavní rozdíly se podle ní vyskytují mj. v těchto oblastech:

- Organizačně právní formy a vnitropodnikové struktury
- Vztah vlastníků a managementu podniku
- Možnosti odbytu a uplatňování marketingových strategií
- Oblast kapitálové vybavenosti a přístup k vnějším zdrojům financování (Paseková, 2012)

SME rovněž nemají veřejnou povinnost, tzn., že jejich kapitálové nástroje nejsou obchodovány na veřejném trhu a jednotka také nedrží žádná aktiva široké skupiny subjektů jako zmocněnec (např. banky).

Malé a střední podniky se mohou ocitnout v nevýhodě oproti velkým společnostem v případě, že provozují svou činnost na jednotném trhu EU ve formě ekonomicky spojených jednotek. V takovém případě velké společnosti mají většinou povinnost sestavovat účetní výkazy podle IAS/IFRS, která zaručuje jejich vzájemnou srovnatelnost. Hlavním problémem potom je, jestli by SME měly také využívat IAS/IFRS nebo je třeba vytvořit specifický systém aplikovatelný v podmínkách malých a středních podniků (Bohušová, 2008). Implementace plných IFRS by mohla znamenat neúměrně vysoké náklady a náročnost na znalosti. Standardy pro SME nemají tyto podniky nadměrně zatěžovat přílišnými zveřejňovacími povinnostmi, detailní směrnice jsou potom v kompetenci národních jurisdikcí.

2.3 Směrnice 2013/34/EU

Základním harmonizačním nástrojem Evropské komise v oblasti účetnictví byla dlouhou dobu čtvrtá a sedmá směrnice (směrnice č. 78/660/EHS a č. 83/349/EHS). Tyto směrnice tvořily kodex účetní legislativy Evropské unie až do roku 2013. Čtvrtá směrnice, vydaná v roce 1978, se týkala ročních účetních závěrek určitých forem společností. Vztahovala se ale pouze na velké společnosti, pro malé a střední podniky měla být udělena výjimka. Následovala sedmá směrnice, která se týkala konsolidovaných účetních závěrek.

V roce 1995 byla vyhlášena nová účetní strategie, která prosazuje příklon k IAS/IFRS, kdy by se nekonsolidované účetní závěrky sestavovaly podle národních standardů a konsolidované podle IFRS. Tento trend umožňuje skutečnost, že konsolidované účetní závěrky nejsou podkladem pro zjišťování

základu daně a rozdělování zisku. Od roku 2005 takto postupují všechny společnosti kotované na evropských burzách cenných papírů (Líbal, 2012).

26. června 2013 byla přijata Směrnice 2013/34/EU o ročních účetních závěrkách, konsolidovaných účetních závěrkách a souvisejících zprávách některých forem podniků. Tato směrnice nahradila čtvrtou a sedmou směrnicí. Výrazně se zaměřuje na malé a střední podniky. Cílem je harmonizovat požadavky na malé podniky a také ulehčit jejich současné administrativní zátěži (Účetní zpravodaj, 2014). Směrnice definuje kritéria pro zařazení do mikro podniků a malých podniků na základě splnění alespoň dvou ze tří následujících kritérií.

	Čistý roční obrat	Bilanční suma	Průměrný přepočtený stav zaměstnanců
Mikro podnik	<700 tis. EUR	< 350 tis. EUR	< 10
Malý podnik	8 mil. EUR	4 mil. EUR	50

Tato jemnější kategorizace má umožnit lepší přizpůsobení povinností při vykazování a zveřejňování informací z účetnictví. Malým a středním podnikům jsou v rámci Směrnice dovoleny jednodušší výkazy a i obsah přílohy je řešen koncepčně jinak. Mikropodniky jsou směrnicí „chráněny“ a členské země jim nesmí přidávat žádné administrativní povinnosti.

Významnou změnou je také princip významnosti, který umožňuje agregaci účetních informací ve výkazech, pokud je taková informace považována za nevýznamnou. Jak malé a střední, tak také velké podniky nemusí vykazovat přehled o peněžních tocích

I když ale Směrnice přináší řadu důležitých změn, z velké části se jedná pouze o přepracování čtvrté a sedmé směrnice. Členské státy byly povinny zajistit její promítnutí do národní úpravy do 20. července 2015 s možností prvního využití pro účetní období započatá od 1. ledna 2016.

Česká republika na požadavky Směrnice 2013/34 reagovala novelou zákona o účetnictví s účinností od 1.1.2016. Jednou z největších změn je právě dosud neexistující rozdělení účetních jednotek do kategorií a z toho vyplývající povinnost pro jednotlivé kategorie účetních jednotek. Některé malé a mikro účetní jednotky tak mohou nově opět vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu a nemusí zveřejňovat výkaz zisku a ztrát.

Další reakcí této novely zákona na Směrnici 2013/34 je kategorizace konsolidačních celků, definice subjektů veřejného zájmu a dosud neexistující zpráva o platbách vládám (Zákon 221/2015 Sb).

Kategorie ÚJ	K rozvahovému dni	Aktiva celkem v Kč	Čistý obrat v Kč	Průměrný počet zaměstnanců během účetního období
Mikro	Nepřekračuje alespoň 2 z kritérií	9 000 000	18 000 000	10
Malá	Nepřekračuje alespoň 2 z kritérií	100 000 000	200 000 000	50
Střední	Nepřekračuje alespoň 2 z kritérií	500 000 000	1 000 000 000	250
Velká	Překračuje alespoň 2 z kritérií	500 000 000	1 000 000 000	250

3. IFRS pro SME

Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) vydané Radou pro mezinárodní účetní standardy (IASB) patří mezi nejdůležitější standardy účetního výkaznictví ve světě. Tyto standardy nejsou obecně platnou právní normou, ale mohou být v menší nebo větší míře přijímány do národních legislativ. Jedná se o systém zcela odlišného charakteru, než české národní standardy. Nejde o účetní systém jako takový (upravující účetní postupy), ale o systém, který upravuje především výstupy. Každá firma si zde definuje vlastní účtovou osnovu, vytvoří výkazy, a také zvolí postup vedoucí k tomu, že ekonomická skutečnost je zobrazena pravdivě a věrně (Maršálková, 2007).

V plném rozsahu jsou určeny především podnikům s veřejně obchodovatelnými cennými papíry, kterých je v Evropské unii kolem 8 000. IFRS mohou použít pro sestavení individuální účetní závěrky použít i ty účetní jednotky, které jsou součástí konsolidačního celku, který sestavuje konsolidovanou účetní závěrku v souladu s IFRS.

Nejrozšířenější formou podnikání nejen u nás, ale v celé Evropě, jsou ale právě SME, pro které je použití plných IFRS značně komplikované a drahé. Ve srovnání s podniky s veřejně obchodovatelnými cennými papíry jsou jejich možnosti i potřeby značně rozdílné. Oproti velkým podnikům jsou vlastníci SME často zároveň i jejich manažery a jsou tedy schopni získat informace mimo účetní výkazy. Potíže mohou nastat v situaci, kdy je uživatelem těchto výkazů někdo jiný, například věřitelé. Těm potom takto sestavená účetní závěrka nestačí a nemají tedy relevantní podklady pro své rozhodnutí. Otázkou ale zůstává, jestli by u těchto podniků mohly náklady spojené s případnou aplikací IFRS v plném rozsahu převýšit přínosy příslušných informací.

Z těchto důvodů došlo ke vzniku IFRS pro SME. Některé oblasti obsažené v plných IFRS jsou pro SME vypuštěny, protože jsou pro ně irelevantní, dochází také ke zjednodušení metod vykazování a oceňování. Proč dochází k harmonizaci účetních standardů i u těchto podniků? Mnoho odborníků namítá, že se nejedná o podniky mezinárodního dosahu a tedy harmonizace není nutná. Malé a střední podniky se ale čím dál častěji začleňují do mezinárodního obchodu a přítomnost zahraničních investorů není žádnou zvláštností. Tito investoři se musí umět

správně orientovat v účetních závěrkách a tak existence harmonizovaného účetního výkaznictví nabývá na významu.

IFRS pro SME se liší od plné verze zejména snahou IASB nepožadovat přehnané povinnosti, které by znamenaly vynaložení nepřiměřeného úsilí. Jednou z významných odlišností je zrušení možnosti alternativního způsobu volby účetní politiky oproti plné verzi IFRS, kde jsou alternativy stále umožněny.

Tvorbou standardu pro SME byla pověřena rada IASB, která na jeho vytváření začala pracovat v roce 2000. První výsledky byly předloženy k diskusi Radou IASB v roce 2004 a vyjádřili se k nim mnozí odborníci a instituce. Konečná podoba byla publikována 9. července 2009 a to s okamžitou platností. Standard obsahuje 230 stran (je tedy asi 10x kratší než plné IFRS) a je upraven pro potřeby a schopnosti menších podnikatelských subjektů.

Přechod na užívání těchto standardů stejně jako vymezení typů účetních jednotek, pro které jsou standardy pro SME určeny, je plně v kompetenci národních právních a regulačních orgánů a tvůrců standardů v jednotlivých zemích. Rada pro Mezinárodní účetní standardy nestanovila ani žádná kvantitativní kritéria pro vymezení jednotlivých podniků patřících do skupiny SME – důvodem je mimo jiné to, že standard není určen pouze pro členy Evropské unie, ale může být využíván i jinými zeměmi světa (Bartůňková, 2012). Je také zřejmé, že tento přechod s sebou přinese vysoké náklady především ve spojitosti se zaškolením účetních, změnou účetního softwaru apod.

Dle IFRS pro SME je cílem účetní závěrky malého nebo středního podniku poskytnout informace o finanční situaci, výkonnosti a finančních tocích této účetní jednotky, které jsou užitečné pro ekonomické rozhodování širokého spektra uživatelů. Těmi mohou být například vlastníci, kteří se nepodílejí na řízení podniku, potenciální vlastníci nebo stávající a potenciální věřitelé. Všichni tito uživatelé nepotřebují požadovat informace šité na míru svým vlastním potřebám (IFRS Foundation, 2009).

3.1 Problémy spojené s přechodem na IFRS pro SME

Jedním z problémů při přechodu ať už na plné IFRS či IFRS pro SME zjištění základu daně, který u nás vychází z účetního výsledku hospodaření – výše daňového základu je tedy ovlivňována českými účetními předpisy a není

umožněno použití výsledku hospodaření podle IFRS. „Pokud tedy české podniky připravují výkazy podle IFRS, dělají to jako něco navíc, což samozřejmě znamená zvýšení nákladů a je to velmi limitující faktor pro rozšíření využití IFRS v České republice (Šteker, 2011).“ Další povinností účetních jednotek, které by přešly na IFRS pro SME je povinnost sestavovat výkaz o peněžních tocích a výkaz o změnách vlastního kapitálu. Náklady jsou spojené také s jinými druhy oceňovacích základů a větším rozsahem doplňujících informací v příloze.

Paseková (2012) také upozorňuje na to, že přijetí těchto mezinárodních standardů je spojeno s velkým důrazem na účetní závěrku a to vyžaduje pochopení důsledků a vzájemných vztahů jednotlivých transakcí a jejich promítání do účetnictví, protože už nebudou k dispozici předepsané postupy účtování. To také souvisí s vyššími náklady na kvalifikaci účetních pracovníků a změnu jejich účetního myšlení. Dalším důvodem pro zavedení specifických standardů pro SME je podle Bohušové a kol. (2008) skutečnost, že „informace poskytované uživatelům finančních výkazů veřejně obchodovaných účetních jednotek nejsou relevantní pro uživatele finančních výkazů malých a středních podniků. Uživatelé finančních výkazů malých a středních podniků mají obvykle menší zájem o některé informace z výkazů sestavených pro všeobecné účely, ale více se zajímají například o pohyby peněžních prostředků z krátkodobého pohledu, o likviditu, úrokové krytí“.

3.2 IFRS pro SME – Leasingy

Leasing je jednou z oblastí v účetnictví, kde panuje velká nejednotnost v jednotlivých národních předpisech – týká se to uvedení předmětu leasingu, odpisování nebo vykazování závazků plynoucích z leasingu.

Leasing podle IFRS pro SME upravuje oddíl 20, podle kterého je leasing dohoda, kdy pronajímatel poskytuje nájemci za úplatu (nebo řadu plateb) právo užívat aktivum po stanovenou dobu. Jednou z hlavních zásad je nadřazenost ekonomické podstaty nad právní. Jsou zde rozlišovány dva typy leasingových smluv – finanční leasing a operativní leasing, přičemž o každém z nich je účtováno odlišně. Právě existence těchto dvou modelů leasingu čelila velké kritice. U operativního leasingu se část aktiv a pasiv vykazuje u nájemce pouze

podrozvahově a i z toho důvodu může docházet k záměrným záměnám obou modelů a tedy i ovlivnění výsledku hospodaření.

Tento standard vychází ze stejných principů jako plné IFRS, ale stojí samostatně a je na nich nezávislý. Současně jsou zde oproti plným IFRS mnohá zjednodušení, například co se týká požadavků na vykazování a oceňování. Odlišností je také nemožnost volby účetní politiky, kterou povolují plné IFRS. Pro malé a střední podniky tato volba není možná – standard obsahuje pouze jedno řešení.

Postupy účtování tento standard neobsahuje, to už je úkolem národních regulátorů (v případě, že je standard v rámci národní úpravy účetnictví používán). Standard definuje malé a střední podniky takto:

- Nemají veřejnou odpovědnost
- Zveřejňují univerzální účetní závěrku pro externí uživatele. Jako příklad externích uživatelů lze uvést vlastníky, kteří nejsou zapojeni do řízení podniku, existující a potenciální věřitele a ratingové agentury.

Jednotka má veřejnou odpovědnost, pokud:

- její dluhopisy nebo nástroje vlastního kapitálu jsou obchodovány na veřejném trhu nebo je v procesu vydávání těchto nástrojů pro obchodování na veřejném trhu (domácí nebo zahraniční burze nebo OTC trhu, včetně místních a regionálních trhů); nebo
- jako jednu ze svých primárních činností drží aktiva široké skupiny subjektů ve funkci zmocněnce. Takovou jednotkou jsou například banky, pojišťovny, úvěrová družstva, zprostředkovatelé/obchodníci s cennými papíry, společné fondy nebo investiční banky (Krupová, 2009).

3.2.1 Finanční leasing dle IFRS pro SME

Finanční leasing je takový leasing, při kterém je převážná část rizik a užitků plynoucích z vlastnictví předmětu přenesena na nájemce. Vlastnické právo může, ale nemusí být na konci nájemní smlouvy převedeno na nájemce a nájemní doba je shodná s podstatnou částí doby životnosti předmětu (BusinessInfo 2013). S uvedenými riziky souvisí i to, že nájemce nemá prakticky možnost leasing předčasně ukončit, aniž by nesl ztráty a rizika s tím spojená. Nájem je ukončen

buď splacením celého závazku vůči pronajímateli, nebo jako nesplacený zůstatek půjčky je na konci pronájmu pronajímateli navrácen.

Kritéria pro posouzení, zda se jedná o finanční leasing:

- Převážná část rizik a užitků plynoucích z vlastnictví předmětu je přenesena na nájemce. Jedním z těchto rizik mohou být ztráty spojené s nevytížeností kapacit majetku nebo technologická zastaralost (Nerudová, 2009).
- Na konci leasingové smlouvy dochází k převedení vlastnictví aktiva.
- Nájemní doba je spojena s podstatnou částí doby ekonomické životnosti předmětu.
- Nájemce má právo koupit aktivum za cenu podstatně nižší, než je jeho reálná hodnota k datu převodu vlastnictví.
- Na počátku leasingu se současná hodnota minimálních leasingových plateb¹ blíží reálné hodnotě majetku.

Jak z uvedených kritérií vyplývá, IFRS pro SME, stejně jako „velké“ IFRS nestanovuje žádná přesně měřitelná kritéria a tak může docházet k manipulaci se zařazením majetku do aktiv společnosti. Podnik tak může určitou transakci vykázat podle jeho vlastních potřeb a pro optimalizaci výsledku hospodaření či velikosti bilanční sumy. Vzniká zde vlastně prostor pro tzv. kreativní účetnictví s cílem lepší prezentace podniku v účetních výkazech.

3.2.1.1 Vykazování u nájemce

Nájemce vykazuje závazek vůči pronajímateli a zároveň v aktivech pronajatý majetek, protože mu z aktiva plynou ekonomické užitky. Tento majetek klasicky odepisuje jako ostatní vlastní aktiva.

Ve výkazu je uveden v částce reálné hodnoty nebo v současné hodnotě minimálních leasingových plateb – záleží, která částka je nižší. Reálná hodnota se většinou rovná pořizovací ceně. Pokud je součástí splátek pojistné, nájemce tuto částku odečte od splátek uvedených ve splátkovém kalendáři, protože pojistné není součástí minimálních leasingových plateb.

Pro výpočet současné hodnoty je nutné se seznámit se dvěma pojmy:

---

¹ Minimální leasingové platby jsou platby během doby trvání leasingu, které se nájemce zavázal uhradit. Nezahrnuje se zde podmíněné nájemné, ani servis nebo pojištění. Minimální leasingové platby jsou nutné k určení úrokové míry leasingu, na základě které jsou úroky uznány v nákladech po dobu trvání leasingu.

- Implicitní úroková míra a
- Přírůstková výpůjční úroková sazba.

Implicitní úroková míra je diskontní sazba, která se stanoví na počátku leasingu tak, aby se souhrn hodnoty minimálních leasingových plateb a nezaručené zbytkové hodnoty rovnal reálné hodnotě pronajatého aktiva a počátečních přímých nákladů pronajímatele (Paseková, 2012).

Pokud například uvažujeme leasingovou smlouvu na aktivum zahrnující 4 splátky, z toho jednu okamžitě, druhou po roce, třetí po dvou letech a čtvrtou po třech letech, vzorec na výpočet současné hodnoty leasingových splátek (PV) by vypadal takto:

$$PV = \textit{splátka} + \frac{\textit{splátka}}{1 + i} + \frac{\textit{splátka}}{(1 + i)^2} + \frac{\textit{splátka}}{(1 + i)^3}$$

Tímto způsobem se lze snadno dopočítat implicitní úrokové sazby leasingu (i).

Ne vždy je ale implicitní úroková míra známá nebo ji lze snadno dopočítat. Může se například stát, že částka, která je uvedena ve smlouvě jako tržní cena bude nadhodnocená a implicitní úroková sazba vyjde 0%. V těchto případech, kdy je výše implicitní úrokové míry podezřelá, nebo ji nelze určit, se pro výpočet současné hodnoty minimálních leasingových plateb použije přírůstková (inkrementální) úroková sazba.

Přírůstková výpůjční úroková sazba je úroková míra, kterou by nájemce zaplatil za podobný leasing. V případě, že tuto úrokovou míru nelze stanovit, je to úroková míra vynaložená v případě vypůjčení prostředků nezbytné pro koupi aktiva na stejně dlouhé období a s podobnou zárukou. Jedná se tedy o alternativní situaci, kdyby společnost opravdu požádala banku o účelový úvěr se stejnými nebo podobnými podmínkami jako leasingová smlouva. Tato sazba se nejčastěji stanovuje expertním odhadem, případně konkrétním dotazem na banku (Krupová, 2011).

Náklady nájemce spojené s uzavřením leasingu jsou připočteny k částce vykazaného aktiva (může se jedna například o poplatky za uzavření smlouvy apod.). Leasingová platba má dvě části – finanční náklady (úrok) a snížení nesplaceného závazku metodou efektivní úrokové míry. To znamená, že částka úroku se vypočte jako násobek efektivní úrokové míry a aktuální výše

neuhrazeného zbývajcího závazku. Jelikož hodnota efektivní úrokové míry je po celou dobu splácení stejná a závazek se postupně snižuje, tak hodnota úroku postupně klesá, zatímco částka snižující závazek se zvyšuje.

Rozdílem oproti české úpravě je také jiné pojetí splátky placené předem (jedná se o mimořádnou nebo také zvýšenou splátku). V IFRS pro SME je tato částka připočtena k první měsíční splátce, zatímco podle českých standardů se tato splátka časově rozliší podle délky trvání leasingu. Platba předem může být ale také zálohou na leasingové splátky – v tomto případě je s ní dle české právní úpravy zacházeno jako se zálohou a účtuje se o ní až v okamžiku úhrady prostřednictvím účtu 314 (poskytnuté zálohy) a postupně se rozpouští v souladu s leasingovým kalendářem oproti pravidelným splátkám.

Modelový příklad:

Účetní jednotka pronajala zařízení formou finančního leasingu s dobou splácení 4 roky a roční splátkou ve výši 700 000 Kč. Reálná hodnota aktiva je 2 300 000 Kč. Implicitní úroková míra není známá, přírůstková úroková míra nájemce je 10%. Doba použitelnosti zařízení je odhadnuta na 8 let.

Rok	Splátka	Současná hodnota	Celkový závazek	Úrok	Snížení závazku
1	700 000	636 363	2 218 904	221 890	478 110
2	700 000	578 512	1 740 794	174 079	525 921
3	700 000	525 920	1 214 873	121 487	578 513
4	700 000	478 109	636 360	63 640	636 360
Celkem	2 800 000	2 218 904			2 218 904

Výpočet úroku a snížení závazku v prvním roce:

- Úrok: $2\,218\,904 \times 0,1 = 221\,890$
- Snížení závazku: $700\,000 - 221\,890 = 525\,921$

Výpočet úroku a snížení závazku ve druhém roce:

- Zbývajcí výše závazku: $2\,218\,904 - 478\,110 = 1\,740\,794$

- Úrok: $1\,740\,794 \times 0,1 = 174\,079$
- Snížení závazku: $700\,000 - 174\,079 = 525\,921$

atd.

Výše ročního odpisu: $2\,218\,904/8 = 277\,363$ Kč

Možné účetní zachycení finančního leasingu na straně nájemce:

Výrobní zařízení v leasingu	Závazky z leasingu
1) 2 218 904	2) 478 110 4) 525 921 6) 578 513 8) 636 360
	1) 2 218 904
Peníze	Úroky
2) 700 000 4) 700 000 6) 700 000 8) 700 000	2) 221 890 4) 174 079 6) 121 487 8) 63 640
Oprávký	Odpisy
3) 277 363 5) 277 363 7) 277 363 9) 277 363 10) 277 363 11) 277 363 12) 277 363	3) 277 363 5) 277 363 7) 277 363 9) 277 363 10) 277 363 11) 277 363 12) 277 363

Zdroj: Vlastní zpracování

Zveřejnění informací

Standard upravuje také požadavky na zveřejnění informací spojených s leasingem.

- Čistá účetní hodnota aktiv (netto) na konci účetního období
- Souhrn budoucích minimálních leasingových plateb na konci účetního období pro každé z těchto období:
  - Do 1 roku
  - Od 1 roku do 5 let

- 5 let a později
- Informace o podmíněném nájemném, obnovovacích nebo kupních opcích, podmínky prodloužení a další informace související s popisem významných leasingových smluv u nájemce

3.2.1.2 Vykazování leasingu u pronajímatele

Pronajímatel vykazuje aktivum v rozvaze jako pohledávku. Toto aktivum je oceněno v částce rovnající se čisté investici do leasingu. Jde o součet leasingových splátek a přímo přiřaditelných nákladů. Podle Nerudové a spol. (Nerudová, 2009) je právě tohle přiřazení přímých nákladů na uzavření leasingové smlouvy problematické, protože

„není vždy snadné či možné u pronajímatele vyčíslit takové náklady, které jsou přírůstkové a přímo přiřaditelné ke sjednání pronájmu. Je zřejmé, že se může jednat jak o interní, tak i externí náklady. Kvantifikace interních nákladů tak může přinést určité problémy a nesrovnalosti (např. větší firmy využívají vlastní právní oddělení a nemusí povinně aktivovat tyto náklady, které nejsou jasně identifikovatelné, zatímco menší společnosti by musely aktivovat jasně určité náklady např. na externí právníky“.

Finanční leasing je chápán jako poskytnutí úvěru, související majetek představuje pouze zajištění a není vykázán v rozvaze pronajímatele, který ve svém účetnictví eviduje pouze zajištění. Pronajímatel eviduje pouze poskytnutý úvěr.

K alokaci nerealizovaného výnosu by pronajímatel měl použít úrokovou míru, která mu zaručí neměnnou požadovanou výnosnost nesplacené čisté investice po dobu trvání leasingu. Velikost úroku v konkrétním období je tak dána násobkem zvolené úrokové míry a aktuální výše nesplacené čisté investice. Rozdíl mezi hodnotou pravidelné leasingové platby a vypočtenou výší úroku je část, která snižuje čistou pohledávku za dané období.

Modelový příklad:

Leasingová společnost nakoupila výrobní stroj za 2 218 904 Kč. Nájemci jej pronajímá na 4 roky za 700 000 Kč ročně. Implicitní úroková míra je 10%.

Rok	Splátka	Současná hodnota platby	Pohledávka z leasingu	Úrok	Snížení pohledávky
1	700 000	636 363	2 218 904	221 890	478 110
2	700 000	578 512	1 740 794	174 079	525 921
3	700 000	525 920	1 214 873	121 487	578 513
4	700 000	478 109	636 360	63 640(36)	636 360(4)
Celkem	2 800 000	2 218 904		581 096	2 218 904

Možné účetní zachycení finančního leasingu na straně pronajímatele:

Peníze	
3)700 000	1) 2 218 904
5)700 000	
7)700 000	
9)700 000	

Zásoby	
1)2 218 904	2)2 218 904

Pohledávka z leasingu	
2)2 800 000	3)700 000
	5)700 000
	7)700 000
	9)700 000

Nerealizovaný úrokový výnos	
4)221 890	2)581 096
6) 174 079	
8)121 487	
10)63 640	

Výnosové úroky	
	4)221 890
	6)174 079
	8)121 487
	10) 63 640

3.2.2 Operativní leasing dle IFRS pro SME

Operativní leasing je takový, který nesplňuje kritéria pro zařazení do finančního leasingu. O daném typu rozhoduje spíše podstata dané transakce, než její forma. Většina rizik a odměn z vlastnictví není převedena na nájemce. Nájemce předmět leasingu nevlastní ani právně ani ekonomicky, a tedy předmět leasingu ani neeviduje ve své rozvaze, čímž si zlepšuje případnou rentabilitu aktiv. Velká část aktiv a závazků je evidována mimobilančně a společnosti vykazují nájemné rovnoměrně po dobu trvání operativního leasingu ve výsledku hospodaření.

3.2.2.1 Vykazování u nájemce

Nájemce vykazuje leasingové platby jako náklad v rovnoměrné výši s časovým rozlišením, pokud neexistuje specifická výjimka, kterou tvoří případy, kdy:

- existuje lepší báze pro rozvržení nákladů z pronájmu nebo
- jednotlivé platby jsou strukturovány tak, že na základě zveřejněných indexů a statistiky odráží očekávanou míru inflace (IFRS Foundation, 2009).

V tomto případě jsou platby pronajímateli strukturovány jako narůstající.

Zároveň je třeba rozlišit náklady na služby, jako je například pojištění nebo údržba.

3.2.2.2 Vykazování u pronajímatele

Pronajímatel vykazuje v rozvaze aktiva, která jsou předmětem operativního leasingu. Současně vykáže ve výkazu zisku a ztrát výnos (po odečtení plateb za služby jako je pojištění a údržba). Výnosy se opět vykazují rovnoměrně, výjimku tvoří případy, kdy:

- existuje jiná systematická báze, která reprezentuje rozvržení užitků nájemce z pronajatého aktiva, i kdyby platby na této bázi neprobíhaly, nebo
- platby pronajímateli jsou strukturovány jako narůstající, zahrnující všeobecnou inflaci (založenou na publikovaných indexech nebo

statistikách), tak aby kompenzovaly očekávaný inflační růst nákladů u pronajímatele (IFRS pro SME, 2009)

Pronajímatel toto aktivum odpisuje v souladu s pravidly pro odpisování podobných aktiv. Náklady spojené s pořízením jsou vykazovány jako náklady příslušného období.

Na závěr bych ještě dodala, že vykazování leasingu dle IFRS pro SME většinou není relevantní pro pronajímatele, neboť leasingové společnosti jsou převážně finanční instituce, a tyto účetní jednotky jsou předmětem veřejného zájmu a nemohou používat IFRS pro SME (Bohušová, 2008).

3.3 Možné dopady implementace IFRS pro SME na malé a střední podniky

Často diskutovanou otázkou je, zda by implementace IFRS pro SME do českého prostředí přinesla více přínosů než nákladů. Za hlavní přínos se považuje větší srozumitelnost a srovnatelnost pro uživatele účetních výkazů. Podle Štekera a Struhařové (2011) je v prostředí českých podniků velkým přínosem využití této větší srovnatelnosti a transparentnosti pro potřeby získání dodatečného kapitálu, ať už formou půjčky od bank nebo vstupem strategického investora. Další předností je možnost srovnání s konkurencí nebo pro potřeby komunikace se zahraničními zákazníky a dodavateli.

Přínos by tedy pro účetní jednotky mohl být v případě firem, které se orientují na export a potřebují udržovat dobré vztahy pro zákazníky. V opačném případě, kdy se podnik nesnaží exportovat nebo má svůj odbyt zajištěn, vykazování podle IFRS pro SME by pro něho pravděpodobně nemělo velký význam.

Výkazy podle IFRS pro SME nejsou primárně určeny pro daňové účely, jako tomu je podle českých pravidel, a proto podávají přesné informace o výši zisku a hodnotě majetku. Díky tomu je potom možné sestavit reálnější rozpočty nebo zpracovat spolehlivější investiční plány. Na druhou stranu podniky vykazující dle IFRS by musely pro výpočet daně ze zisku výsledek hospodaření transformovat podle pravidel.

Náklady spojené s přechodem na IFRS pro SME jsou spojeny například se školením a materiály potřebnými pro porozumění koncepci IFRS, dále náklady na změnu účetního softwaru či zajištění personálu. V souvislosti s náklady je třeba

vzít také v úvahu velikost podniku, zda se jedná o malý nebo střední podnik. Česká legislativa sice požaduje přísnější pravidla týkající se struktury účetní závěrky, IFRS pro SME ale na druhou stranu vyžadují zveřejnění výkazu o peněžních tocích a výkaz o změnách vlastního kapitálu. Větší podrobnost a rozsah platí i pro přílohu účetní závěrky.

Proti kapitalizaci leasingových smluv, tedy vykázání aktiva z leasingu a jeho závazku u nájemce, zaznívají argumenty, že tato absence zobrazení operativního leasingu v rozvaze není nijak závažná, protože uživatelé účetních výkazů s ní dopředu počítají a předpokládají ji. Dalším argumentem je skutečnost, že mnoho podniků využívá leasingové financování právě z toho důvodu, že mají možnost mimorozvahového vykazování operativního leasingu a tím pádem mohou vykazovat vyšší výkonost, než jaká je ve skutečnosti. Svoboda a Bohušová (Svoboda, 2013) tedy předpokládají, že omezení této možnosti by mohlo vést k poklesu zájmu o leasingové služby.

4. US GAAP

Aktuální znění US GAAP je výrazně ovlivněno historickým vývojem, který můžeme sledovat už od roku 1929. Krach na New Yorkské burze způsobil značnou nedůvěru ve fungování finančních trhů, což vedlo k požadavkům na zavedení pravidel jednotných účetních pravidel. Právě v roce 1929 vznikla za pomoci americké vlády nezávislá komise pro dozor nad cennými papíry a burzou (Security and Exchange Commission), jejímž cílem bylo obnovení veřejné důvěry pomocí větší transparentnosti a srozumitelnosti finančních trhů i pro drobné akcionáře.

O pět let později byla založena Komise pro účetní postupy (CAP), jejíž účetní standardy a pravidla určila SEC jako povinné pro všechny veřejně obchodovatelné akciové společnosti. Během padesátých let byla CAP nahrazena Radou pro účetní standardy (APB). Konečně APB v roce 1972 nahradil Výbor pro vydávání účetních standardů (FASB) a od této doby je jediným orgánem oprávněným tvořit obecně uznávané účetní zásady v USA.

Povinnost používat US GAAP nevyplývá ze žádného zákona, americká vláda nepovažuje za nutné vyžadovat od firem, aby US GAAP používaly. Důvodem je, že stát je přesvědčen, že firma a poskytovatel zdrojů jsou svéprávné osoby, které jsou schopné se domluvit tak, aby obě strany byly spokojené (Mládek, 2005). Na druhou stranu neexistují žádné US GAAP pro SME, jak je tomu v případě IFRS, a tyto standardy jsou určeny jak pro malé společnosti, tak i pro velké.

Podobně jako v případě mezinárodních účetních standardů, i v případě US GAAP se pronajímaný majetek objevuje v rozvaze nájemce. Investoři tak mají přesnější informace ohledně ohodnocení cenných papírů společnosti na základě ziskové rentability drženého majetku a rizikovosti, která vyplývá z celkové zadluženosti.

ASC 840 rozděluje leasing na kapitálový a operativní. Účtování pronájmu se věnuje standard SFAS 13.

Prvním krokem při účtování je určení, o jaký typ leasingu se jedná. Abychom smlouvu mohli považovat za majetkový pronájem, je nutné splnit alespoň jednu z následujících podmínek:

- Vlastnictví pronajatého majetku přejde z pronajímatele na nájemce během doby trvání leasingu, či po jeho skončení.

- Dohoda obsahuje opci na výhodně odkoupení.
- Doba trvání pronájmu se rovná, nebo je delší než 75 % doby životnosti aktiva.
- Současná hodnota splátek se rovná, nebo je vyšší než 90 % reálné hodnoty pronajatého majetku.

Přičemž poslední dvě podmínky se zohledňují pouze v případě, že pronájem bude zahájen v prvních třech čtvrtinách doby životnosti majetku. V případě staršího majetku se tedy zohledňují pouze první dvě kritéria.

Nájemce vykazuje majetek v dlouhodobém nehmotném majetku, a to bez ohledu na to, zda se jedná skutečně o hmotný či nehmotný majetek. Důvodem je to, že kapitálový leasing je podle US GAAP chápán jen jako právo.

4.1 Finanční leasing

Oproti IFRS zde jsou některá kritéria pro zařazení do finančního leasingu mnohem přesněji měřitelná. Hlavní rozdíly jsou uvedeny v tabulce:

IFRS	US GAAP
Nájemní doba je spojena s podstatnou částí doby ekonomické životnosti předmětu	Doba leasingu by měla tvořit minimálně 75 % odhadované délky ekonomické životnosti předmětu
Na počátku leasingu se současná hodnota minimálních leasingových plateb blíží reálné hodnotě majetku	Na počátku leasingu je současná hodnota minimálních leasingových plateb shodná nebo vyšší než 90% reálné hodnoty pronajatého aktiva

Zdroj: vlastní zpracování

Dalším rozdílem, i když ne tak výrazným, je účtování majetku, který je tvořen souhrnem pozemků a budov. Podle US GAAP se tyto pozemky a budovy účtují jako jeden celek. Výjimku tvoří pouze situace, kdy pozemky tvoří více 25% celkové reálné hodnoty pronajímaného majetku. (Tesař, 2010)²

² Dle IFRS se pozemky a budovy účtují samostatně, výjimku mohou tvořit situace, kdy je hodnota pozemku nevýznamná.

Nájemce

Nájemce vykazuje stejně jako IFRS pro SME pronájem jako závazek vůči pronajímateli a aktivum, a to ve výši současné hodnoty minimálních leasingových plateb. Vedlejší náklady spojené s leasingem do této hodnoty nespádají. Samotný majetek nájemce eviduje v podrozděvkách.

4.2 Operativní leasing

Vykazování a možné účtování operativního leasingu je velice podobné ČÚP.

5. Úprava leasingu v ČR

V České republice má přednost právní hledisko před ekonomickým, tedy se i naše účetní předpisy v oblasti leasingu liší od mezinárodních. Česká účetní legislativa rovněž rozlišuje mezi finančním a operativním leasingem. Finanční leasing obsahuje podmínku odkupu aktiva nájemce po ukončení leasingu. Doba finančního pronájmu se většinou kryje s dobou ekonomické životnosti pronajímaného majetku a pronajímatel také obvykle smluvně přenáší na nájemce i povinnosti spojené s údržbou, opravami a servisními službami pronajatého majetku (Valouch, 2012). Určení leasingu jako finančního přímo určuje zákon o dani z příjmů, a sice podle minimální doby trvání leasingu. Operativním leasingem se pak rozumí všechny ostatní druhy leasingu, které nejsou leasingem finančním.

Jak bylo možné vidět v předchozích kapitolách, v IFRS pro SME se zachycení finančního a operativního leasingu značně liší, ovšem podle ČÚS se o těchto dvou typech účtuje shodně. Rozlišení finančního a operativního leasingu je nutné hlavně pro daňové účely. V případě operativního leasingu jsou splátky vždy plně uznatelné do nákladů. Omezení existuje pouze v případě, že po jeho skončení je předmět leasingu prodán nájemci. Naproti tomu u finančního leasingu musí být splněny určité podmínky, jako je délka trvání pronájmu, nutnost zařazení předmětu leasingu do obchodního majetku a nutnost, aby kupní cena najatého majetku nebyla vyšší než zůstatková cena, kterou by předmět nájmu měl při rovnoměrném odpisování k datu prodeje (pokud je zůstatková cena nulová, k této podmínce se nepřihlíží). Z pohledu zákona o dani z příjmů je tak výhodnější operativní leasing oproti finančnímu. Navíc v případě operativního leasingu se většinou nehradí počáteční akontace.

5.1 Účtování u pronajímatele

Pronajatý předmět vykazuje v aktivech rozvahy pronajímatel, jelikož ten je po celou dobu trvání leasingové smlouvy právním vlastníkem. Pronajímatel předmět pronájmu také odpisuje a účetní i daňové vlastnictví na nájemce přechází až po skončení smlouvy za úplatu nebo bezúplatně (Jindrová, 2002). O finančním i operativním leasingu pronajímatel účtuje shodně, pouze v případě finančního po skončení nájmu účtuje o vyřazení majetku ze své evidence a o úhradě kupní ceny. Na rozdíl od IFRS pronajímatel nevykazuje pohledávku z titulu budoucích

leasingových plateb. Zahrnutí nájemného do nákladů ve věcné a časové souvislosti zajišťuje účet 384 – Výnosy příštích období.

V tabulce níže je znázorněn postup účtování na straně pronajímatele. Je abstrahováno od DPH i plateb za pojištění apod. Tento postup je uplatněn i v následujících příkladech.

ÚČETNÍ OPERACE	MD	D
Pořízení majetku	042	321
Úhrada dodavatelské faktury	321	221
Zařazení majetku do evidence	022	042
Pravidelné odpisování	551	082
Přijetí mimořádné splátky	221	384
Přijetí řádné splátky	221	602
Převedení poměrné části mimořádné splátky do výnosů běžného období	384	602
....		
Odpis zůstatkové ceny do nákladů	541	082
Vyřazení z evidence	082	022
Přijetí kupní ceny	311	641

Zdroj: Vlastní zpracování

5.2 Účtování u nájemce

Nájemce zachytí předmět finančního leasingu v okamžiku předání na podrozvahových účtech, potom účtuje podle smlouvy o nákladech na účtu ostatních služeb. Tyto náklady by měly být vzhledem k daňovým dopadům po celou dobu trvání leasingu rozloženy rovnoměrně.

5.2.1 Akontace

Při uzavření leasingové smlouvy je nutné přesně vymezit pojem akontace, který se určí jako procento z pořizovací ceny aktiva, většinou v rozmezí 0 – 70% ceny. Tento pojem je velmi důležitý z hlediska daně z příjmů – může se stát, že v leasingové smlouvě bude tento pojem uveden bez dalšího vysvětlení, co se tímto termínem myslí, a pak mohou nastat problémy při finanční kontrole při

posuzování daňové uznatelnosti. Akontace se může vyskytnout ve třech formách, přičemž o každé se účtuje poněkud odlišně. Může se jednat o první zvýšenou neboli mimořádnou splátku nájemného, zálohu na leasingové splátky nebo o zálohu na kupní cenu.

- Mimořádná leasingová splátka (také nultá splátka)

V tomto případě je třeba splátku nájemného časově rozlišit pomocí účtu 381 – Náklady příštích období a následně se rovnoměrně rozpouští do nákladů běžných období. U pronajímatele dochází k časovému rozlišení analogicky pomocí účtu 384 – Výnosy příštích období.

Postup účtování u nájemce:

ÚČETNÍ OPERACE	MD	D
Platba mimořádné splátky	381	221
Platba řádných splátek	518	221
Zaúčtování poměrné části mimořádné splátky do nákladů	518	381

V tabulce je řádná splátka zaúčtována rovnou do nákladů na účet 518 – Ostatní služby. Je možné ale využít druhý způsob, kde se předpis měsíční splátky účtuje jako 381/474 (Závazky z pronájmu). Na konci účetního období je potom nutné podíl nájemného za daný rok zaúčtovat do nákladů 518/381 a úhrada leasingových splátek je pak účtována jako snížení závazku 474/221. Volba mezi těmito dvěma možnostmi je potom na účetní jednotce.

Jednotlivé splátky je možné účtovat na příslušný účet nákladů pouze v případě rovnoměrných měsíčních nebo čtvrtletních splátek kryjících se s kalendářním čtvrtletím. Nerovnoměrnými splátkami se rozumí nejen případy, kdy se splátky mohou lišit ve své výši, ale například i situace, kdy čtvrtletní splátky mohou přesáhnout do více účetních období. V tomto případě se platba účtuje prostřednictvím účtu 381 – Náklady příštích období, které se rozpouští do nákladů prostřednictvím účtu 518 – Ostatní služby. Časové rozlišení je možné provádět i na dny.

- Záloha na leasingové splátky

Pokud se pojmem akontace myslí záloha na splátky nájemného, nájemce zaúčtuje platbu klasicky jako zálohu a následující pravidelné splátky se sníží o poměrnou část této zálohy.

ÚČETNÍ OPERACE	MD	D
Platba zálohy na splátky	314	221
Předpis řádné měsíční splátky	518	321
Zúčtování poměrné části zálohy	321	314
Úhrada řádné splátky po odečtení zálohy	321	221

- Záloha na kupní cenu

Záloha na kupní cenu vstupuje do pořizovací ceny předmětu leasingu až v okamžiku jeho odkoupení a do nákladů může být zahrnuta až po skončení leasingu formou odpisů. Nedochozí zde tedy k jejímu postupnému zaúčtování do nákladů, jako tomu bylo v předchozích případech.

ÚČETNÍ OPERACE	MD	D
Platba zálohy na kupní cenu	052	221
Platba řádných splátek	518	221
Ukončení leasingové smlouvy: nákup předmětu leasingu	042	321
Zúčtování zálohy na kupní cenu	321	052
Doplacení zbylé částky za nákup předmětu leasingu	321	221

5.2.2 Podrozvahová evidence

Na podrozvahových účtech se účtuje pouze o takových skutečnostech, o kterých se z různých důvodů neúčtuje na rozvahových účtech, ale vzhledem k jejich významu je třeba tyto skutečnosti zachytit alespoň na účtech podrozvahových. Jedná se především o evidenci cizího majetku, který účetní jednotka sice využívá, ale nemá k němu vlastnické právo (kromě leasingů sem

spadá například i zapůjčený majetek nebo majetek přijatý do úschovy), a evidenci práv a závazků, o kterých se neúčtuje na rozvahových účtech (Bulla, 2006).

V podrozvahové evidenci vede nájemce pronajatý majetek v jeho pořizovací ceně majetku. Kromě samotného majetku se na podrozvahových účtech sledují i závazky z probíhajícího leasingu, tedy celková výše splátek, která ještě zbývá uhradit do ukončení leasingu. Z rozvahy totiž není zřejmá hodnota celého závazku, která vyplývá z leasingové smlouvy, ale pouze ta část, o které se účtuje podle splátkového kalendáře (Bulla, 2006). Nejedná se totiž o dluhy jisté, a tak nemohou být evidovány v rozvahové evidenci.

Pronajatý majetek vede nájemce pouze v podrozvahové evidenci, do jeho majetku se zařadí až po skončení doby pronájmu v reprodukční pořizovací ceně, která odpovídá ceně pořízení v okamžiku, kdy se o tomto majetku účtuje. Pokud po skončení smlouvy majetek není zařazen do dlouhodobého hmotného majetku, je většinou se zařazuje do operativní evidence, je ale možné jej dále sledovat v podrozvaze jako drobný dlouhodobý hmotný majetek na účtu třídy 7, např. účtu 761.

Pro zachování podvojnosti účetních zápisů se používá účet 799. Jedná se o pomocný protiúčet společný pro všechny operace, které se účtují do podrozvahové evidence.

Příklad účtování na straně nájemce

ÚČETNÍ OPERACE	MD	D
Platba mimořádné splátky	381	221
Zaúčtování majetku do podrozvahy	752	799
Zaúčtování závazku do podrozvahy	753	799
Platba řádných splátek	518	221
Zaúčtování poměrné části mimořádné splátky do nákladů	518	381
Snížení závazku z leasingu na podrozvaze	799	753
....		
Po skončení leasingu: odkoupení majetku	5xx	321
Platba kupní ceny	321	221
Vyřazení majetku z podrozvahy	799	752

Zdroj: Vlastní zpracování

Z výše uvedeného můžeme pozorovat, že operativní leasing je vykazován v souladu s mezinárodními pravidly, odlišné je ale vykazování finančního leasingu. Podle mezinárodních standardů nájemce o pronajatém majetku neúčtuje prostřednictvím podrozvahového účtu, ale předmět je vykázán přímo v rozvaze jako součást aktiv.

Jak již bylo zmíněno, vykazováním tímto způsobem dochází ke zkreslení finančních výkazů při jednání s věřiteli, kteří při poskytování úvěru sledují jako jeden z ukazatelů ukazatel zadluženosti. Pokud nejsou v pasivech závazky z pronájmu zachyceny, v celkové zadluženosti podniku se to neprojeví. To je výrazný rozdíl oproti financování aktiva prostřednictvím úvěru, který je v pasivech rozvahy vždy zachycen. Finanční analýza musí proto vycházet nejen z údajů účetních výkazů, ale také z údajů v příloze k účetní závěrce (Jindrová, 2002).

Co se týká zveřejňovaných informací, ČÚS nemají specifické požadavky na zveřejňování informací týkajících se leasingu, vyžadují pouze zveřejnění důležitých informací týkajících se pronájmu majetku (Skácelík, 2013).

6. Komparace vykazování leasingů konkrétních evropských zemí

Uvnitř jednotlivých zemí EU existují často odlišné národní úpravy pro vykazování leasingu. Pro vytvoření představy, jak je řešení vykazování leasingů v některých zemích odlišné, se v následujících kapitolách věnuji srovnání vykazování leasingu dvou vybraných zemí – Slovenska, kde můžeme sledovat mnohem výraznější úpravu zákona o účetnictví směrem k IAS/IFRS a Itálie, která se naopak podobně jako Česká republika řídí především právní podstatou.

6.1 Vykazování leasingu v Itálii

Itálie patří mezi země s největším leasingovým trhem v EU. Italské vykazování leasingu je velmi podobné tomu v České republice, tedy řídí se stále především právní podstatou. Italské standardy rozlišují operativní a finanční leasing, přičemž v obou případech se splátky účtují do nákladů.

Co se týká daně z příjmů, nájemné je daňově odpočitatelné pouze v případě, že příslušná smlouva obsahuje určitou minimální dobu trvání leasingu. U smluv uzavřených od 1. 1. 2014 minimální doba trvání následující:

- U movitého majetku alespoň 2/3 doby odpisování
- U nemovitostí alespoň 11 let a maximálně 18 let.

U smluv uzavřených před 1. 1. 2014 je minimální doba trvání smluv ještě delší.

U osobních automobilů navíc existuje u pořizovací ceny limit, v rámci kterého je pro nájemce nájemné odpočitatelnou položkou. Zcela odpočitatelná jsou pouze vozidla, která jsou určena k veřejným podnikatelským účelům nebo k využití výhradně jako majetkových nástrojů – příkladem jsou autopůjčovny nebo autoškoly. (Italy Asset and Auto Finance, 2012).

Jak můžeme vidět, vykazování předmětu leasingu se řídí podobnými pravidly jako v České republice. Výjimku nalezneme například u limitu pro osobní automobily, do kterého je nájemné odpočitatelnou položkou. Pro daňovou uznatelnost nájemného také existuje více omezujících pravidel.

Itálie je také jedna z mála zemí, která se vyjádřila proti povinné implementaci IFRS pro SME na národní úrovni. Většina zemí Evropské unie, včetně České republiky, by s touto možností souhlasila. Proti tomuto se vyjádřili kromě Itálie také Slovensko, Německo, Rakousko, Francie a Belgie. Jedná se

většinou o země, kde je úzká vazba mezi finančním výkaznictvím a daněmi – IFRS pro SME by pro ně znamenalo duplicitní výkaznictví (Blašková, 2013).

6.2 Vykazování leasingu na Slovensku

Slovenská úprava leasingu je, na rozdíl od České republiky, už od roku 2004 ve velké míře srovnatelná s IFRS. Na rozdíl od české úpravy je totiž uplatňován princip ekonomického vlastnictví. Změněný způsob účtování finančního pronájmu vyplývá z Opatření Ministerstva financí SR č. 25167/2003-92, ze kterého vyplývá, že předmět finančního leasingu eviduje a odpisuje nájemce. Tento majetek je oceněn jistinou spolu s dalšími náklady souvisejícími s obstaráním předmětu leasingu a uzavření smlouvy. Účetní odpisy se stanoví podle očekávané doby životnosti a opotřebení majetku v podmínkách jeho běžného užívání. Pro stanovení daňových odpisů z ustanovení § 26 odst. 8 zákona č.595/2003 zákona o dani z příjmů. Výše odpisu se určí rovnoměrně poměrnou částí připadající na každý kalendářní měsíc doby pronájmu.

Pronajímatelé musí vypočítat, například metodou efektivní úrokové míry, hodnotu budoucích finančních výnosů, které budou zároveň pro nájemce finančními náklady. Jednotlivé leasingové splátky nájemce rozdělí na splátky jistiny a úroku tak, aby po dobu dohodnutého období pronájmu byla zabezpečená konstantní úroková míra (Petras, 2004). U operativního leasingu postupuje podobně jako v České republice.

Česká republika se Mezinárodním standardům účetního výkaznictví spíše brání a stále využívá účetnictví jako výchozí základnu pro stanovení daně z příjmů právnických osob.

6.3 Shrnutí

Jak vyplývá z předchozích kapitol, v rámci Evropské unie existuje velké množství různých účetních systémů. Důvodem je direktiva nabízející právo volby, což znamená, že jednotlivým zemím je povoleno respektovat nebo udržovat svá specifika. Mullerová (Mullerová, 2006) poukazuje na tři hlavní faktory, které ovlivňují systém účetního výkaznictví. Jedná se o povahu právního systému, který ovlivňuje způsob účetnictví z hlediska významu kladeného na dodržování obecně uznávaných zásad jako výrazu zvykového práva či dodržování zákonů

jako výrazu centrální regulace. Za druhé je to způsob zajišťování kapitálu pro podnikatelskou sféru, a to buď prostřednictvím emisí akcií na burze nebo formou bankovních úvěrů. Tam, kde převažuje druhá možnost, jsou podniky zvnějšku motivovány k zajištění dobré vypovídací schopnosti účetní závěrky. Třetím důležitým faktorem je vztah účetnictví a daní, tedy zda může výsledek hospodaření zjištěný z účetnictví být použit jako podklad pro zjištění základu daně z příjmů.

A to vede k tomu, že přes veškerou snahu o harmonizaci stále neexistuje úplná srovnatelnost účetních informací.

7. Konvergenční projekty

Jak jsme mohli vidět v předcházejících kapitolách, v současné době existují rozdílné přístupy k účtování leasingů, což nutí mezinárodní organizace k užší spolupráci. Cílem této konvergence je dosažení shody účetních systémů, aby byly srovnatelné a nemusely být přepočítávány rozdíly.

V roce 2002 byla zahájena spolupráce mezi IASB s FASB pod názvem „Convergence“, který se realizuje prostřednictvím dílčích projektů. Jedním z nich je i projekt zaměřený na vytvoření jednotného přístupu k účtování leasingů, který by vedl k rozpoznání veškerých aktiv a závazků vyplývajících z leasingových smluv v rozvaze. V roce 2006 byl vydán dokument Memorandum o porozumění, ve kterém IASB a FASB potvrdily svůj záměr o vytvoření vysoce kvalitních a globálních standardů finančního výkaznictví a byly specifikovány oblasti, ve kterých by mělo docházet ke sblížování postupů. Původní sjednocení účetních pravidel bylo plánováno nejpozději na konci roku 2008. Tento cíl nebyl splněn a konvergence stále pokračuje.

Vykazování leasingu je zde upraveno tak, že veškeré operace související s pronájmem se budou účtovat na základě modelu založeného na užívacím právu. To znamená, že i operativní leasing by měl podle mnohých být vykazován v majetku nájemce.

7.1 Projekt Leasingy

Na základě kritiky současného vykazování leasingu vznikl projekt Leasingy. Tento standard do dnešního dne přijat nebyl, nicméně v budoucnu by měl nahradit standard IAS 17 a standardy obsažené v ASC 840. Nově vypracovaný model by měl lépe odpovídat definicím aktiv a závazků v Koncepčním rámci. Jeho cílem je přinést jednotnější přístup k účtování leasingu a také k eliminaci většiny stávajících rozdílů mezi IFRS a US GAAP.

Prvním společným diskuzním materiálem byl Leasing – předběžné názory, který byl vydán v březnu 2009. V něm se řeší zejména leasing z pohledu nájemce, vykazování u pronajímatele je pouze okrajové. V tomto diskuzním materiálu IASB a FASB poprvé navrhly možný nový model vykazování leasingu, který vychází ze zásady, že všechny leasingy vedou ke vzniku závazků z budoucích splátek

pronájmu a aktiv (právo užívat pronajatý majetek), a že tyto závazky a aktiva by měly být zachyceny ve výkazu o finanční situaci podniku. Respondenti byli vyzváni k zodpovězení uvedených otázek, které se mj. týkaly jednotlivých oblastí:

- Vymezení rozsahu standardu
- Přístup nájemce k vykazování leasingu
- Prvotní ocenění
- Následné ocenění
- Leasingy s opcemi
- Podmíněné nájemné
- Zveřejnění
- Vykazování u pronajímatele (Leases: Preliminary Views, 2009)

Tento dokument měl většinou pozitivní ohlasy, Rady obdržely více než tři sta komentářů se zpětnou vazbou a na základě toho byl v srpnu 2010 vydán první návrh standardu – Exposure draft (ED), který se zároveň věnoval i metodickým postupům vykazování na straně pronajímatele.

7.2 Exposure Draft z roku 2010

Vydáním Exposure Draft IASB a FASB reagovaly na kritiku dosavadní situace, která umožňovala, aby příliš mnoho majetku pořízeného prostřednictvím leasingu nebylo zachyceno v rozvaze. Tím pádem finanční výkazy neodrážejí dostatečně skutečnou finanční situaci podniku. V souvislosti s tím, předmět leasingu nevstupuje do nákladů podniku v podobě nájemného, bude vycházet vyšší provozní výsledek, než v případě současného modelu účtování operativního leasingu. V tomto novém modelu jsou provozními náklady odpisy a ve finančních nákladech jsou zohledněny úrokové náklady.

ED předpokládal zavedení jednoduchého modelu, kde by všechny leasingy byly vykázány v rozvaze, na rozdíl od současného rozlišování mezi finančním leasingem vykazovaným rozvahově a operativním leasingem vykazovaným podrozvahově. V tomto novém pojetí leasingu tedy již není rozlišen finanční a operativní leasing. Měl by se začít uplatňovat koncept „right to use“ (právo užívání), podle kterého nájemce vykazuje právo užívat majetek v aktivech a současně závazek z titulu leasingových plateb po dobu trvání leasingu. Tento model by se měl uplatňovat i u velké části smluv o operativním leasingu.

Na rozdíl od současné podoby podle ED nájemce musí zahrnout do leasingových plateb také podmíněné platby z leasingu. Jedná se o část leasingových plateb, která je stanovena variabilně; záleží na velikosti určitého faktoru (např. procento z dosaženého užítku z aktiva nebo v závislosti na tržní úrokové míře či indexu inflace. To vede ke zvýšení částky vykázané jako aktivum a leasingový závazek ve srovnání se současnou úpravou pro finanční leasing, podle které je podmíněné nájemné účtováno až v okamžiku realizace (Skácelík, 2011). Podmíněné nájemné je využíváno zejména u leasingu nemovitostí a v současné době je v rámci IFRS vyloučeno z minimálních leasingových plateb. Podle mnohých odborníků tak ale dochází k podhodnocování hodnoty aktiv podniku a jejich závazků.

Dále bylo rozhodnuto o kategorii tzv. krátkodobých leasingů, která umožní nájemci i pronajímateli postupovat podle zjednodušeného modelu účtování – nájemce například vykáže právo užívat majetek ve výši nediskontovaných leasingových plateb a ve stejné výši je vykázán i relevantní závazek. Tato možnost se týká leasingů, jejichž doba trvání nepřekročí 12 měsíců (včetně opce na prodloužení). Důvodem vyloučení krátkodobých leasingů je administrativní náročnost a složitost výpočtů pro zahrnutí aktiv a závazků z leasingu.

Nájemce současně odpisuje právo užívání, přičemž většina odborníků se jednoznačně přiklání k rovnoměrnému odpisování z původní hodnoty práva užívat majetek. Důvodem je jeho jednoduchost u jednoduchých smluv. Na druhou stranu, jak uvádějí Svoboda a Bohušová (Svoboda, 2013), problémy by se mohly vyskytnout v případě složitějších smluv, konkrétně například pokud není přesně stanovena doba pronájmu a musela by být odhadnuta. V těchto případech by bylo lepší odpisování v poměru, v jakém je snižována hodnota závazku nájemce.

Zveřejněný návrh také obsahuje podmínky, které pomohou určit, jestli smluvní ujednání obsahuje leasing. Z rozsahu působnosti zveřejněného návrhu jsou vyloučeny tyto typy smluv:

- Leasing nehmotného majetku
- Leasing za účelem vyhledávání nebo využívání nerostů, ropy, zemního plynu a podobných neobnovitelných zdrojů
- Leasing biologických aktiv (Účetní zpravodaj, 2010).

7.2.1 Účtování z pohledu pronajímatele

Z pohledu pronajímatele byla situace v původním návrhu o něco složitější než v případě nájemce – záleží totiž na vyhodnocení, na kolik si pronajímatel ponechává rizika a užitky spojené s tímto podkladovým aktivem. Na základě toho potom pronajímatel měl uplatnit buď tzv. model odúčtování nebo tzv. model povinnosti plnění.

- **Model odúčtování** (derecognition approach) je použit v situaci, kdy významná část rizik a odměn souvisejících s pronajatým majetkem přechází na nájemce. Pronajímatel tedy vlastně ztrácí kontrolu nad pronajatým majetkem a neměl by jej tedy ve své rozvaze vykazovat. Pronajímatel tedy podkladové aktivum odúčtuje a nahradí jej aktivem v podobě práva inkasovat platby nájemného.
- **Model povinnosti plnění** (performance obligation approach) je použit v opačném případě, tedy když pronajímatel i nadále zůstává vystaven významné části rizik spojených s aktivem a také si ve velkém rozsahu ponechává užitky z existence a užívání aktiva. Pronajímatel tedy ponechává podkladové aktivum ve své rozvaze, nadále jej odpisuje a doplňuje jej aktivem v podobě práva inkasovat platby nájemného. Zároveň vykazuje závazek z povinnosti poskytnout nájemci aktivum, přičemž tento závazek je zaúčtován do výnosů v průběhu trvání nájemního vztahu (Sedlák, 2010).

Bohušová a kol. (2013) považují druhý uvedený model za ne docela vhodný a poukazují na množství jeho nevýhod. Za prvé tento model není v souladu s vykazováním u nájemce, který účtuje o právu užívání aktiva. Za druhé v tomto případě není věrně zobrazena finanční pozice pronajímatele. Problémem je zde otázka, kdo tedy skutečně kontroluje prospěch z práva užívat majetek. Jak autoři uvádějí, „u tohoto přístupu je sice odděleno vlastnictví aktiva od práva užívat tento majetek, je však otázkou, zda pronajímatel může mít skutečně pod kontrolou aktivum, pokud právo užívat tento majetek již kontroluje nájemce“.

Tyto dva modely jednoduše neodpovídají jednotné úpravě leasingu z pohledu nájemce. Navíc hlavní změnou návrhu je přechod od klasifikace podle toho, komu plynou rizika a užitky z vlastnictví daného aktiva na model založený na principu práva užívání. Nájemce se sice tato klasifikace netýká, to ale neplatí pro

pronajímatele. Ten by se musel stále zabývat tím, nakolik převedl rizika a užítky spojené s používáním daného aktiva.

7.2.3 Hodnocení ED a Comment letters

Jednotliví odborníci i podniky měli možnost se k tomuto prvnímu návrhu vyjádřit, přičemž Rady očekávaly vydání konečného znění standardu v červnu 2011. Respondenti mohli reagovat na celkem 18 otázek. A právě velké množství negativních komentářů (do 15. prosince se objevilo více než 800 reakcí, tzv. Comment letters) a upozornění na nepřesnosti vedly k odložení vydání standardu. Respondenti ve většině případů uvítali snahu o konvergenci v oblasti leasingů a projevíli souhlas s navrhovaným principem rozlišování práva užívání a závazku platit nájemné. Objevily se ale i argumenty, že tato metoda se nehodí pro každý leasing – důvodem je odlišná podstata leasingových smluv, od pronajmutí aktiva až po financování nákupu.

Jako další argument se objevovala také administrativní náročnost celého konceptu. Objevily se také obavy z celkové složitosti a z procesu aplikace definice doby leasingu a následné kalkulace leasingových plateb.

V předchozí kapitole je uvedeno, že podle ED by podmíněné platby měly být zahrnuty do leasingových splátek. Právě tato část se ukázala jako jedna z nejvíce kontroverzních, protože mnoho odborníků poukazuje na nesplnění kritéria vzniku závazku na základě minulých událostí a proto by o podmíněném nájemném mělo být účtováno jako o nákladech v tom období, ve kterém bylo vynaloženo. Jak uvádí Janasová (2013), argumentace zastánců návrhu spočívá v tom, že i podmíněné platby jsou součástí pořízení práva užívání a tento přístup je konzistentní s vykazováním finančních závazků. Tento postoj také snižuje možnost kreativního účetnictví ve formě úpravy kontraktu tak, aby byl závazek co nejmenší.

Jako vhodný model se mi zdá přístup podle US GAAP, které rozlišují dva typy podmíněného nájemného, a podle toho je o něm také jinak účtováno. První přístup se týká plateb závislých na budoucích tržbách nebo na budoucím využití daného majetku (například podle množství práce vykonané na stroji v hodinách). V tomto případě jsou podmíněné platby z minimálních leasingových plateb

vyloučeny. Druhým případem je situace, kdy podmíněné nájemné závisí na vývoji vybraného ukazatele (úroková sazba, míra inflace, apod.). Tyto položky jsou součástí minimálních leasingových plateb. V případě následných změn těchto ukazatelů v průběhu doby trvání leasingu jsou však tyto změny zachyceny výsledkově jako náklady období, ve kterém ke změně došlo (Semerád, 2014).

Případná implementace ED by se dotkla především subjektů pořizujících majetek formou operativního leasingu. Nájemce bude vykazovat aktiva a závazky z leasingu namísto dosavadního zahrnutí leasingové platby do nákladů období. Nájemci tedy v případě leasingů, které by byly dříve klasifikovány jako operativní, nahradí náklady na nájemné odpisovými a úrokovými náklady. Tyto náklady budou mít na rozdíl od toho současného sestupný vývoj, protože úrok v čase klesá.

V následující části budou porovnány komentáře tří společností, které se rozhodly se vyjádřit k navrhovanému ED:

- Dutch Accounting Standards Board (DASB) – Rada pro holandské účetní standardy
- LeaseTeam, Inc. poskytuje softwarová řešení a služby pro finanční společnosti v USA a Kanadě. Na trhu působí od roku 1989 a od té doby si ji jako poskytovatele služeb zvolilo více než 250 úspěšných finančních společností.
- Siemens – jeden z největších výrobců elektroniky na světě
Zdrojem jsou online dostupné Comment Letters zveřejněné na webových stránkách FASB (Online Comment Letters, 2010).

Vykazování na straně nájemce podle práva užívání

DASB vidí rozpor mezi vykazováním práva užívání a s ním spojeného závazku a jejich současnou definicí. Také je toho názoru, že je nutné, aby byla zlepšena definice a rozdíly mezi nájemní smlouvou a službami v případě, že smlouva obsahuje obojí. Podle ED má nájemce i pronajímatel účtovat o odlišení leasingu a služeb podle nového návrhu na vykazování výnosů.

LeaseTeam souhlasí s modelem práva užívání a věří, že vykazování všech leasingů do výkazu o finanční pozici poskytuje věrnější informace. Nicméně nesouhlasí s kapitalizací opcí na prodloužení a to proto, že v tomto případě není

splněna definice závazku podle koncepčního rámce. Nájemcovo rozhodnutí o prodloužení nájmu aktiva je většinou učiněno ke konci doby trvání smlouvy a na základě ekonomických a obchodních podmínek.

Siemens uvedl stejně jako předchozí společnosti, že odstranění současného přístupu k finančnímu a operativnímu leasingu je žádoucí. Upozorňuje ale na to, že není vhodné vyloučit z rozsahu ED nehmotný majetek. Jak uvádějí, pokud se Rady snaží implementovat model vykazování leasingu založený na právu užívání, bylo by vhodné zahrnout zde i nehmotný majetek.

Duální přístup na straně pronajímatele

DASB se staví odmítavě k Modelu povinnosti plnění. Kritizují zejména to, že odlišnosti mezi Modelem povinnosti plnění a Modelem odúčtování jsou podobné těm mezi současným chápáním finančního a operativního leasingu podle IAS17, které přitom měl ED odstranit. DASB jsou pro uplatňování Modelu odúčtování u všech typů leasingů, který je v souladu s principem práva užívání.

LeaseTeam je pro zachování současného způsobu vykazování leasingu na straně pronajímatele a je proti veškerým výrazným změnám. Uvádí, že rozumí požadavkům na větší symetrii mezi vykazováním na straně pronajímatele a na straně nájemce, ale jsou toho názoru, že náklady na tyto změny by zdaleka převýšily přínosy. Tvrdí, že jako firma zabývající se poskytováním softwaru a služeb leasingovým společnostem jsou si vědomi vysokých nákladů na uvedenou změnu. Podle LeaseTeam je model odúčtování vhodný například na stroje a zařízení, ale není vhodný například na pronájem nemovitostí. A jako většina respondentů, i LeaseTeam je toho názoru, že tento duální přístup je v rozporu s cílem obou Rad vytvořit symetrický model vykazování pro nájemce i pronajímatele.

Siemens rovněž kritizuje tento duální přístup a doporučuje vykazování podle jednotného modelu, přičemž upřednostňuje model odúčtování. Model povinnosti plnění není vhodný a také nedává smysl, protože vede k nadhodnocení aktiv.

Krátkodobý leasing

DASB nevěří, že zjednodušené požadavky na leasingy do 12 měsíců jsou pro nájemce dostatečnou úlevou. Doporučují vyloučit krátkodobé pronájmy z rozsahu působnosti ED. To by významně zjednodušilo vykazování nájemních smluv, které podle DASB stejně nejsou významné pro účetní závěrku.

Společnost **LeaseTeam** souhlasí se zjednodušeným modelem pro krátkodobé leasingy a v tomto ohledu byl cíl Rad naplněn.

Siemens souhlasí s uplatňováním návrhu ED na straně pronajímatele, nicméně co se týká nájemce, zde by zjednodušení nebylo dostatečné. Zde navrhují vykazování leasingu v souladu s IAS 17. Hlavní zátěž pro nájemce jsou náklady na identifikace a sledování velkého množství plateb, které mohou být podmíněné.

7.2.4 Dopady na vybrané ukazatele finanční analýzy podniku

Tím, že by mnoho společností přešlo ze stávající podoby vykazování operativního leasingu na vykazování dle návrhu IASB a FASB, mohlo u některých z nich dojít k výrazné změně ukazatelů finanční analýzy.

Za prvé by došlo ke zvýšení bilanční sumy společností a s tím také finanční páky. Tím, že dojde ke zrušení operativního leasingu, účetní jednotka bude vykazovat vyšší majetkovou základnu, která následně vede k nižším ukazatelům rentability aktiv, která ukazuje efektivnost podniku při využívání svých podnikových aktiv. Nižší hodnota může ovlivnit schopnost podniku získat cizí kapitál.

Zároveň může ale dojít ke zlepšení některých ukazatelů, např. zvýšení ukazatele EBITDA (hrubý zisk před započtením úroků, daní a odpisů), protože náklady na leasing by byly nahrazeny úrokovými náklady a odpisy, což jsou ukazatele, které EBITDA nesnižují.

Vykazování podle nového standardu způsobuje nárůst cizích zdrojů, které představuje leasingový závazek. Výraznější změny by pravděpodobně nastaly u ukazatelů likvidity, kde by došlo k jejímu snížení. Nejvýraznější dopady budou v tomto případě zejména v prvních letech trvání leasingové smlouvy, protože v tomto období je leasingový závazek nejvyšší a postupně dochází k jeho

snižování. Na základě toho potom lze očekávat, že některé podniky by nebyly schopni nadále plnit bankou požadované poměrové ukazatele své zadluženosti.

V souvislosti s významnými dopady na změnu některých finančních ukazatelů Kulhavý také doporučuje posoudit vliv této změny na případný motivační systém odměňování zaměstnanců společnosti, pokud je založen na odměňování například v závislosti na určitých finančních výsledcích a ukazatelích (Kulhavý, 2010).

Hlavním přínosem implementace tohoto standardu je již několikrát zmíněná větší transparentnost a kvalitnější informovanost pro uživatele účetní závěrky. Je třeba ale posoudit, jak velký by tento přínos byl pro malé a střední podniky. Co se týče finančních výkazů, jejich cílem je především správné stanovení základu daně ze zisku, pro potřeby řízení jsou využívány minimálně. Otázkou, jestli by v případě malých a středních podniků náklady převýšily výnosy, se budu zabývat v praktické části mé práce.

Hlavním předmětem kritiky je mimo jiné přílišná komplikovanost. Tato administrativní zátěž by se mohla dotknout především středních a malých podniků, které leasing k financování často využívají. Vzhledem ke složitosti výpočtů by se museli často obracet na účetní odborníky.

7.3 Druhý pracovní návrh

Druhý pracovní návrh byl vydán v květnu 2013. Vydáním tohoto návrhu IASB do značné míry reagovala na připomínky a kritiku původního návrhu standardu ze strany nájemců nemovitostí poukazující především na odlišný charakter pronájmu nemovitostí oproti pronájmům strojů a zařízení, zejména z hlediska rozložení nákladů a rozpouštění výnosů v čase. Zpětná vazba tak ukázala, že v některých případech dopad zisku a ztráty modelu nájemce neodráží užitečné informace, protože náklady nebo výnosy jsou soustředěny více do počátečního období (Účetní zpravodaj, 2013). To platí zejména pro nemovitosti, u kterých se nedá vždy říct, že na počátku ztrácí svou hodnotu více než později v průběhu užívání. O užívání movitých věcí se tohle již říct nedá – proto se v novém návrhu setkáme s dvěma rozdílnými způsoby vykazování pronájmu podle toho, o jaký pronájem se jedná.

Tento standard se nemá vztahovat na pronájem nehmotného majetku, biologických aktiv, těžebních práv a koncesí a určitých koncesí k službám. Podobně jako v původním návrhu i zde je odstraněno dělení leasingu na finanční a operativní, novinkou je duální přístup k účtování pronájmu. (Dubský, 2013).

Je zde opět vymezena kategorie tzv. krátkodobých leasingů, kam spadají leasingy s dobou trvání kratší než 12 měsíců. Jak ukázala analýza diskuzních materiálů prvního ED, velké části nájemců se nelíbila nutnost postupovat u těchto krátkodobých leasingů rovněž podle práva užívání, i když zjednodušeně. Důvodem je opět velká administrativní náročnost. Rady vzaly argumenty v potaz a v novém ED již kategorie leasingů do 12 měsíců umožní nájemci i pronajímateli postupovat podle zjednodušeného modelu účtování, kde se leasing účtuje rovnoměrně do výsledovky bez rozeznávání práva užití. Tato výjimka by se také týkala pronájmů drobného majetku, jako jsou například notebooky nebo kancelářský nábytek. Kromě těchto výjimek musí být všechny nájemní smlouvy vykázány v rozvaze. Kvůli tomuto zjednodušení se ale může vyskytnout jiný problém – jak bylo možné vidět v předcházející kapitole, dopady vykazování podle ED jsou pro podniky často nevýhodné, a tak by v souvislosti s novým přístupem ke krátkodobým pronájmům bylo možné očekávat snahu o zkracování délky trvání leasingů. Tak by totiž některé pronájmy mohly splnit podmínku trvání méně než 12 měsíců a tím pádem by byly vykazovány v souladu se soudobým vykazováním operativního pronájmu. Kocurková a Dubský (Dubský, 2013) uvádějí, že tento vývoj by mohl vést k horší předvídatelnosti výnosů u pronajímatelů a ti by mohli hledat kompenzaci zvýšením leasingových splátek. Druhou možností je podle nich snížení zájmu o leasingové financování a preference nákupu aktiv na úvěr spíše než formou pronájmu.

Vzhledem k tomu, že existuje velké množství vztahů a obchodních modelů spadajících pod leasing, nepodařilo se najít jeden univerzální účetní model, který by se dal použít u všech typů leasingových smluv. Tento přístup zahrnuje dva účetní modely pro nájemce, přičemž záleží na charakteristice podkladového aktiva.

7.3.1 Dva typy pronájmu

V přepracovaném návrhu jsou nově definovány dva druhy pronájmu. Tento druh se určí na počátku nájmu a dále se už nemění, pokud nedojde k významné změně smlouvy. Hlavním kritériem pro správné zařazení je, zda dochází ke spotřebování více než nevýznamné hodnoty pronajímaného aktiva nebo ne.

Rozlišuje se tedy pronájem **typu A**, který se velmi podobá současnému modelu finančního leasingu a typický bude zejména u strojů, zařízení, technologie, nehmotných aktiv a výjimečně při splnění uvedených kritérií také u pronájmů nemovitostí. Těmito kritérii pro klasifikaci leasingu nemovitostí jako typ A jsou případy, kdy doba leasingu představuje podstatnou část zbývajících ekonomické životnosti podkladového aktiva, nebo když současná hodnota leasingových splátek představuje prakticky celou reálnou hodnotu aktiva k datu zahájení leasingu.

Doba trvání nájmu je po větší část zbývajících ekonomického života aktiva a současná hodnota leasingových splátek je ve výši převážné části tržní ceny k datu účinnosti leasingu (Exposure Draft: Leases, 2013).

V případě pronájmu typu A vykazuje nájemce v aktivech právo užívat, pro následné účtování nákladů se využívá zrychlené rozeznání nákladů. Nájemce musí zvlášť vykazovat úrokové a amortizační náklady. Jedná se vlastně o stejný postup jako v původním ED při uplatnění modelu odúčtování.

Pronajímatel vyřadí aktivum z majetku a místo něho v rozvaze vykáže pohledávku z diskontovaných leasingových splátek a zbytkovou hodnotu aktiva, kterou se rozumí očekávaná hodnota aktiva po skončení leasingu. Následně bude pohledávka z leasingu snižována o uhrazené splátky. Ve výkazu zisku a ztrát zaúčtuje úrokový výnos z poskytnuté pohledávky i ze zbytkového aktiva. Výnos z pronájmu bude vykazovat buď na rovnoměrné bázi nebo za použití jiné metody, pokud lépe zobrazuje skutečnost. Postupně, jak se budou snižovat zůstatky pohledávek z leasingových splátek, bude také docházet ke snižování výnosů.

Druhým typem je **pronájem B**, který se týká především nemovitostí. Doba trvání nájmu je nepodstatnou částí ekonomického života podkladového aktiva a současná hodnota leasingových splátek je nepodstatná v porovnání s tržní hodnotou k datu účinnosti leasingu (Exposure Draft: Leases, 2013).

Stejně jako v případě pronájmu A, nájemce vykáže na počátku leasingu na jedné straně závazek z pronájmu, tedy povinnost platit leasingové splátky, a na straně druhé aktivum podle principu práva užívání. Rozdílem je vykazování nákladů, které se v tomto případě rozeznávají rovnoměrně a nájemce vykáže ve výkazu zisku a ztrát celkové náklady leasingu dohromady. Úrok tak není vykázán jako finanční náklad. Aby tedy celkové náklady v jednotlivých letech byly konstantní, nemohou být odpisy práva užívání rovnoměrné, protože částka snižující závazek se postupně snižuje. Je tedy zřejmé, že ve srovnání s typem A je na počátku pronájmu hodnota aktiva práva užívání při použití typu B vyšší (Svoboda, 2013).

Pronajímatel předmět leasingu nevyřazuje ze svého majetku, ale i nadále zůstává v jeho aktivech, odpisovat se bude za použití principů pro vlastněné pozemky, budovy a zařízení. Ve výkazu zisku a ztrát vykazuje odpisy a výnosy z leasingové smlouvy, které jsou rovnoměrné a časově rozlišené. Tento způsob ale vede k nadhodnocení celkových aktiv a zároveň k rozporu s koncepcí převodu práva užívání.

Důvodem odlišného postupu účtování u nemovitostí a movitých věcí je respektování faktu, že v případě movitých věcí je majetek zpravidla nejvíce využíván v prvních letech používání a tak je i pokles jeho hodnoty výraznější na počátku doby životnosti. Pro nemovitosti tohle neplatí a tak pro věrnější zobrazení skutečnosti se celkové náklady vykazují rovnoměrně v průběhu nájemní smlouvy.

Následující tabulka znázorňuje rozložení nákladů u nájemce u jednotlivých typů leasingů. Jedná se o pronájem zařízení s dobou splácení tři roky a přírůstková úroková míra je 7,5%. Souhrn finančních nákladů (úroků) a odpisů je v případě typu A vyšší na počátku leasingu a v důsledku klesajících úroků se bude tento rozdíl snižovat.

TYP A:

ROK	0	1	2	3
Rozvaha				
Právo užívání	600 ⁽¹⁾	400 ⁽⁵⁾	200	-
Snížení závazku	600 ⁽¹⁾	414 ⁽⁴⁾	215	-
Výkaz zisku a ztráty				
Provozní náklady ⁽²⁾		200	200	200
Finanční náklady ⁽³⁾		45	32	16
Celkové náklady		245	232	216

TYP B:

ROK	0	1	2	3
Rozvaha				
Právo užívání	600 ⁽¹⁾	414	215	-
Snížení závazku	600 ⁽¹⁾	414	215	-
Výkaz zisku a ztráty				
Provozní náklady		231 ⁽⁶⁾	231	231
Finanční náklady		-	-	-
Celkové náklady		231	231	231

Vlastní zpracování podle IFRS, Snapshot: Leases, 2013

Celkové náklady podle typu leasingu				CELEKM
Typ A	245	232	216	693
Typ B	231	231	231	693

Zdroj: Vlastní zpracování

- (1) Současná hodnota leasingových plateb diskontovaných přírůstkovou úrokovou mírou
- (2) Odpisování práva užívání se vypočtou jako $600/3 = 200$
- (3) Finanční náklady se vypočtou jako současná hodnota závazku diskontovaná přírůstkovou úrokovou mírou. (První rok: $600 \times 0,075 = 45$)
- (4) Způsob výpočtu: $600 - (231 - 45) = 414$
- (5) Způsob výpočtu: $600 - 200 = 400$

(6) Aby celkové náklady byly rovnoměrné, je třeba k finančním nákladům v prvním roce ve výši 45 přičíst částku 186 ($186 + 45 = 231$)

Odborná veřejnost měla možnost se k přepracovanému návrhu vyjádřit od května 2013 do září 2013. IASB a FASB obdržely celkem 641 odpovědí. Většina respondentů hodnotila změny nového návrhu oproti původnímu kladně, ovšem negativní postoje se často objevily v komentářích k duálnímu přístupu k leasingům. Někteří respondenti vyjádřili názor, že nutnost tohoto rozlišení zvýší implementační náklady. Mezi reakcemi se také objevil názor, že navrhované znovuzavedení testu klasifikace leasingu je určitým krokem zpět, protože jednou ze silných stránek ED 2010 je absence rozlišení leasingu na finanční a operativní. Další připomínka například upozorňovala na to, že vzhledem k tomu, že oba přístupy nebudou mít významný dopad na rozvahu nebo výkaz zisků a ztrát, náklady na přijetí tohoto ustanovení by daleko převýšily přínosy (Online Comment Letters, 2013).

Co se týká dopadu tohoto nového přístupu na rozvahu, tak leasing, který by byl při stávajícím přístupu identifikován jako operativní by měl nyní vliv na zvýšení bilanční sumy. „Při porovnání bilanční sumy po dobu pronájmu nejvýraznější rozdíly vznikají v okamžiku zahájení pronájmu, v důsledku umožňování závazku a odpisování práva užívání v průběhu nájemní smlouvy se tyto rozdíly zmenšují a v okamžiku jejího ukončení jsou nulové“ (Bohušová, 2013). Tím dojde ke zlepšení transparentnosti pákového efektu³. Dalším vlivem je to, že účetní hodnota předmětu leasingu se bude snižovat rychleji než snížení hodnoty závazku. To má za následek nižší hodnotu vlastního kapitálu, než v případě, že byl tento předmět leasingu vykazován mimorozvahově.

7.3.2 Comment letters

Následující kapitola se věnuje vybraným „Comment letters“ zveřejněných na webových stránkách FASB (Online Comment Letters, 2013), a to zejména oblasti, která vzbudila nejvíce diskuzí, což je přístup jednotlivých respondentů k duálnímu přístupu k leasingům. Vybrány byly tyto společnosti:

---

³ Pákový efekt ukazuje relativní podíl dluhu použitého k financování aktiv a vlastního kapitálu. Tím pádem se výkonnost podniku znásobí. Tento efekt může být pozitivní i negativní, dochází tedy ke zvýšení celkového rizika vlastníků.

- IBM – přední světová společnost v oboru informačních technologií
- The Polish Accounting Standards Committee (PASC) – Výbor pro polské účetní standardy
- Nestlé – švýcarská nadnárodní společnost, jeden z největších potravinových koncernů na světě

IBM nepodporuje klasifikaci leasingu podle toho, jestli dochází ke spotřebě významné hodnoty pronajímaného aktiva. Uvádí, že pronájem zařízení nebo nemovitosti je z právního hlediska to stejné a tak by toto rozdělení na typ A a typ B mělo být odstraněno. Současný duální přístup – finanční a operativní leasing – tak byl pouze nahrazen jiným duálním přístupem. Tato klasifikace podle IBM zvyšuje složitost a výsledkem bude zmatek jak pro samotné zpracovatele účetních výkazů, tak pro jejich uživatele.

Společnost také uvádí, že stále není přesvědčena, jestli model práva užívání splňuje definici aktiva v koncepčním rámci, a to zejména co se týká opce na prodloužení. Argumentují tím, že tyto případy jsou spojeny s nepředvídatelnými událostmi, které nepředstavují pro pronajímatele vymahatelná práva.

Ani **PASC** nesouhlasí s dělením leasingu na dva typy. Kritizují zbytečnou složitost a také to, že v konečném důsledku tyto rozdílné postupy povedou ke stejnému dopadu na výkaz o finanční situaci. Upozorňují také na složitosti, které mohou nastat při použití typu B, zejména nový přístup k odpisování předmětu leasingu. K tomu bude nutné přizpůsobit IT systémy, které na takovou metodu odpisování v současné době nejsou navrženy. Také nejsou přesvědčeni, že tato metoda odráží skutečnou spotřebu aktiva.

Nestlé upozorňuje na to, že klasifikace leasingu podle samotné podstaty aktiva (stroje, zařízení VS nemovitosti) a také podle toho, jak velkou část ekonomických užitků souvisejících s aktivem nájemce spotřebuje, je příliš komplikovaná. Doporučují klasifikaci založenou pouze na spotřebě ekonomických užitků po dobu trvání leasingu v porovnání s užitky, kterých by bylo možno využít v rámci celkové ekonomické životnosti aktiva. Nestlé také nevnímá příliš kladně samotné označení leasingů jako „typ A“ a „typ B“. Toto označení není dostatečně transparentní, proto navrhuje například „consumption leases“ a „access leases“, tedy názvy, které by indikovaly podstatu leasingové dohody.

7.4 Jednání IASB a FASB v březnu 2015

Zatím poslední dokument byl vydán v březnu 2015 a zaměřuje se především na pravděpodobné praktické dopady připravovaných změn na podnikatelské subjekty. Tyto dopady již byly shrnuty výše, je zde popsáno konkrétní ovlivnění rozvahy, výkazu zisků a ztrát a výkazu o peněžních tocích.

V poslední části tento dokument sleduje jiné potenciální dopady než na účetní výkazy – jedná se například o možný dopad na náklady na půjčky. Zde se snaží zdůraznit, že nový přístup bude poskytovat mnohem transparentnější informace o stávajících finančních závazcích nájemce, ale jeho závazky se nijak nezmění. Kromě toho IASB také zdůrazňuje, že uživatelé účetních výkazů se i dnes snaží zahrnovat účinek podrozvahového vykazování na pákový efekt (Project Update, 2015).

V současné době se jednání obou rad nachází v procesu konečných úprav tohoto standardu, přičemž se počítá, že finální podoba by měla být vydána v průběhu roku 2015 a k účinnosti tohoto standardu by mohlo dojít nejdříve během roku 2017. Jistě bude také určitou dobu trvat, než dojde k plnému pochopení a akceptování rozdělení leasingu na typ A a typ B. Současná prezentace může vést ke zjednodušení, že typ A jsou stroje a typ B nemovitosti. To ale není pravda, protože řada nemovitostí může spadat pod typ A, a naopak.

8. PRAKTICKÁ ČÁST

Cílem této praktické části je prostřednictvím dotazníkového šetření zhodnotit podmínky pro aplikaci modelu vykazování leasingů dle IFRS pro SME a zjistit, jaké jsou její možné potenciální přínosy pro účetní jednotky. Na základě získaných odpovědí bude stanoven postoj českých SME na aplikaci IFRS pro SME a také na harmonizaci finančního výkaznictví v oblasti leasingu. Zjištěné informace bych chtěla v závěru využít pro výběr ideálního modelu pro vykazování leasingů mezi SME.

8.1 Struktura dotazníku

Dotazník byl vytvořen v elektronické podobě prostřednictvím aplikace Survio. Respondenti byli osloveni prostřednictvím emailu, který obsahoval stručné uvedení do problematiky této práce a odkaz na webové stránky s dotazníkem. Byly vytvořeny dvě verze – jedna pro samotné podniky a druhá pro auditory a další odborníky v oblasti účetnictví a daní. Tyto verze se liší pouze první částí, která je zaměřena na identifikaci respondentů, tedy zda podniky spadají do kategorie SME.

Druhá část obsahuje otázky zaměřené na znalost Mezinárodních účetních standardů pro malé a střední podniky, postoj podniku na jejich případnou implementaci do české legislativy a názor na vykazování finančního leasingu v rozvaze nájemce.

Třetí část se zaměřuje na harmonizaci účetních standardů mezi IFRS a US GAAP, konkrétně znalost podniku tohoto procesu a vyjádření názoru na účtování o pronájmu na základě užívacího práva.

Výběr respondentů byl náhodný na základě databáze firem Albertina. Hlavním kritériem při jejich vyhledávání byl především počet zaměstnanců.

Jednou z potíží elektronické formy dotazníkového šetření je poměrně nízká návratnost. Jelikož jsem s tímto problémem dopředu počítala, snažila jsem se o oslovení co největšího množství respondentů. Celkem bylo osloveno více než 1000 podniků a asi 50 odborníků z oblasti účetnictví a auditingu – těmi byli zástupci auditorských a účetních společností a vysokoškolští profesori z ekonomických fakult českých univerzit, kteří se orientují právě na oblast účetnictví. Dohromady jsem obdržela 54 odpovědí, z toho 43 od podniků a 11 od

oborníků na účetnictví a auditing. Návratnost dotazníků tedy byla méně než 5%. Naopak výhodou této metody sběru dat je pro respondenty vysoká míra anonymity a časová nenáročnost. Odpovědi z dotazníkového šetření lze následně kvantifikovat a analyzovat.

Nízkou návratnost dotazníku dokumentuje i statistika dotazníku, kterou aplikace Survio umožňuje. Odkaz si rozkliklo 517 dotázaných, z toho 463 jich dotazník nedokončilo a 54 dokončilo.

8.2 Analýza výsledků

První tři otázky byly zaměřeny na identifikaci podniku – zde jsem se respondentů ptala na počet zaměstnanců, obrat a bilanční sumu. Otázky byly položeny tak, aby odpovídaly definici Evropské unie z roku 2005 podle rozdělení na mikropodniky, malé podniky a střední podniky.

8.2.1 Počet zaměstnanců

Na otázku ohledně počtu zaměstnanců respondenti vybírali ze tří možností:

- Méně než 10
- 10 – 49
- 50 – 249

Nejvíce odpovědí jsem obdržela od podniků s 50 – 249 zaměstnanci, jednalo se o 29 odpovědí. Šest společností odpovědělo, že má mezi 10 a 49 zaměstnanci a osm podniků má méně než deset zaměstnanců.

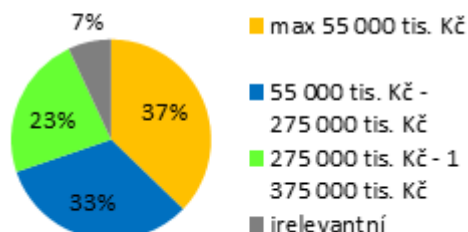

Zdroj: Vlastní zpracování

8.2.2 Roční obrat

Druhá identifikační otázka byla zaměřena na výši obratu. Otázka byla zadána jako otevřená, takže dotazovaní uváděli konkrétní výši obratu za rok 2013. Největší část podniků spadá pod kategorii s obratem 55 000 tis. Kč, tedy 2 mil. EUR, což je podle definice EU kategorie mikropodniků. Tři odpovědi se nedaly zařadit do žádné z těchto kategorií – jednalo se například o odpověď, že podnik dosud nemá aktuální data.

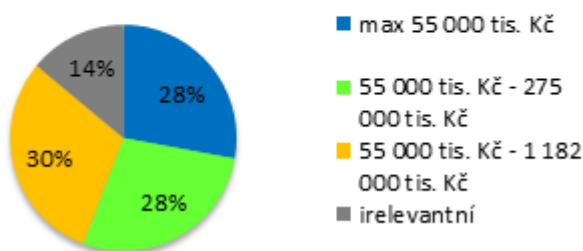
Jaký měl Váš podnik obrat za rok 2013?

Zdroj: Vlastní zpracování

8.2.3 Bilanční suma

Jaká byla výše bilanční sumy Vašeho podniku z rok 2013?

Zdroj: Vlastní zpracování

irelevantní bylo vyhodnoceno šest odpovědí.

Otázka na výši bilanční sumy za rok 2013 byla také položena jako otevřená, následné zařazení do jednotlivých kategorií podle velikostního rozdělení bylo velice rovnoměrné. Do kategorie mikropodniků spadá 12 společností, stejně jako do kategorie malých podniků a střední podniky zastupuje 13 společností. Jako

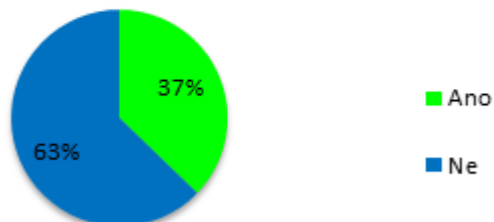
8.2.4 Využívání finančního leasingu

Na otázku, zda podnik má nějaký majetek, který byl pořízený prostřednictvím finančního leasingu, odpovědělo kladně 16 podniků z celkového počtu 43. Zároveň je nutno podotknout, že právě nevyužívání těchto služeb bylo pro mnoho respondentů důvodem odmítnutí dotazník vyplnit. Setkala jsem se s mnoha odpověďmi od dotazovaných, že vzhledem k tomu, že leasing nevyužívají, nebudou odpovídat na mé dotazy – a to i přesto, že v průvodním dopisu bylo přímo uvedeno, že dotazník je určen i pro podniky, které majetek pořízený na leasing nemají. Myslím si, že finanční leasing dnes již není tak využívaný způsob financování jako dříve a populárnější je spíše úvěr. Vedla k tomu úprava zákona o daních z příjmu v roce 2008, která zrušila daňovou výhodnost leasingu spočívající v tom, že se majetek pořízený formou leasingu dostal rychleji do nákladů.

I tak se dá vyhodnotit míra využívání leasingu mezi malými a středními podniky jako relativně vysoká. Je to pro ně totiž nejdostupnější zdroj financování – důvodem je možnost plného financování investice bez dodatečného zajištění a také odpoutání se od vlastnických povinností.

Studie Federace evropských leasingových asociací (Leaseurope) z roku 2012 potvrdila, že míra využívání leasingu roste s velikostí SME: u mikropodniků dosahuje 10%, u malých podniků 16,4% a u středních podniků 17,6% (47).

Využívá Váš podnik majetek pořízený prostřednictvím finančního leasingu?

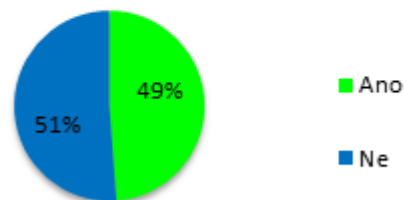

Zdroj: Vlastní zpracování

8.2.5 Přeshraniční aktivity

Na otázku, zda se podnik orientuje na export nebo má nějaké jiné přeshraniční aktivity odpovědělo kladně 48,8% podniků, což je docela vysoké číslo. Tato otázka byla položena z toho důvodu, abych zjistila, do jaké míry je pro malé a střední podniky relevantní mít srovnatelné informace účetních závěrek s přeshraničními partnery.

Orientuje se Váš podnik na export nebo má nějaké přeshraniční aktivity?

Zdroj: Vlastní zpracování

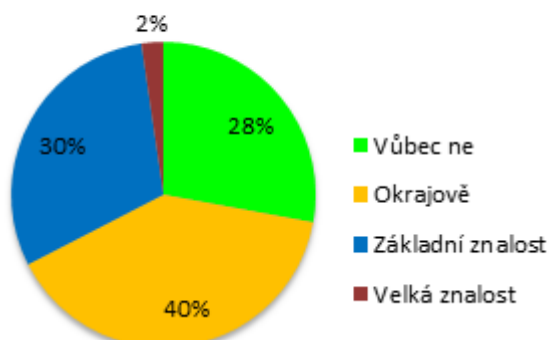
8.3 Analýza výsledků v oblasti IFRS pro SME

8.3.1 Znalost IFRS pro SME

Většina oslovených podniků s pojmem IFRS pro SME seznámena není, případně jen velmi okrajově. Pouze jeden podnik uvedl, že v této oblasti má velké znalosti. Většina podniků také vyjádřila nezáměr o další vzdělávání v této oblasti.

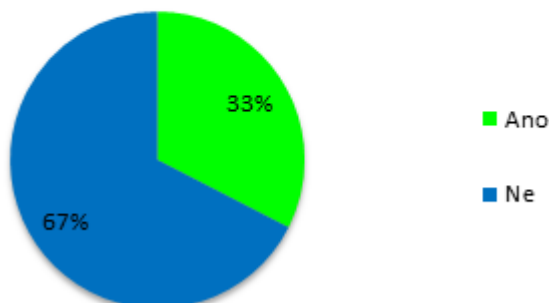
Přitom téměř polovina dotázaných podniků je zapojena do nějakých přeshraničních aktivit, z čehož by se dalo usuzovat, že budou mít zájem o mezinárodně srovnatelné informace.

Jak jste seznámeni s pojmem IFRS pro malé a střední podniky?

Zdroj: Vlastní zpracování

Měl/a byste zájem o další vzdělávání v oblasti Mezinárodních účetních standardů pro SME?

Zdroj: Vlastní zpracování

Odpovědi odborníků: Jak se dalo očekávat, jejich znalost IFRS pro SME je mnohem větší než v případě SME. 18,2% uvedlo velkou znalost, 54,6% základní znalost a 27,3%. Zájem o další vzdělávání v oblasti IFRS pro SME potvrdilo 45,5% respondentů.

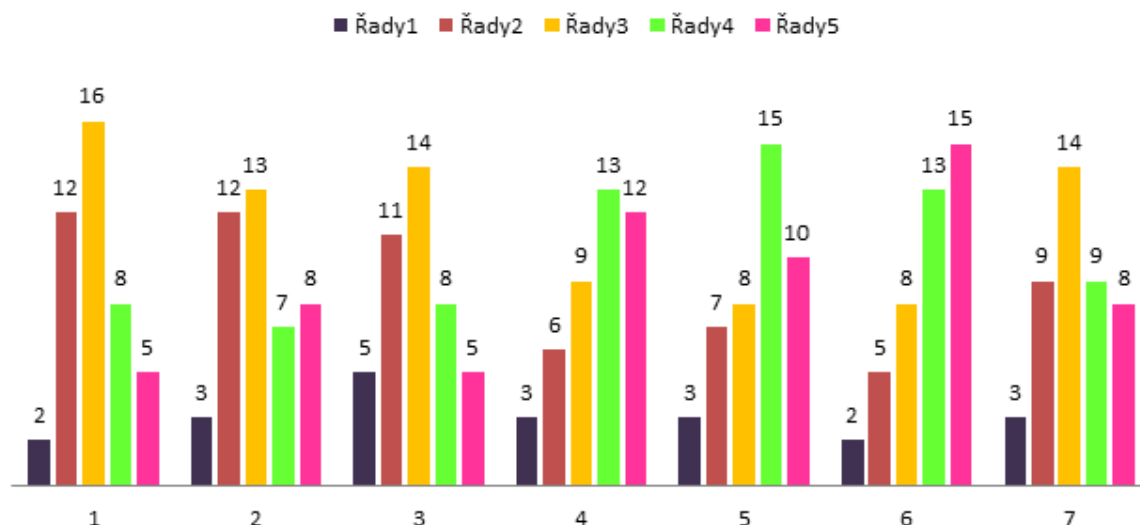
8.3.2 Zhodnocení přínosů implementace IFRS pro SME

Následovala otázka na zjištění názorů, které přínosy hodnotí podniky jako nejvýraznější při případném zavedení IFRS pro SME do české legislativy. Pro tento typ otázky jsem zvolila škálování, tedy uplatnění stupnice. Uvedla jsem sedm možných přínosů, které dotazovaní mohli ohodnotit na škále od 1 do 5 podle toho, zda je pro ně tento přínos významný nebo ne (1 = absolutně nevýznamné, 5 = absolutně významné).

Jako případné přínosy byly uvedeny následující možnosti:

1. Zvýšení důvěryhodnosti podniku a tak také usnadnění přístupu k finančním zdrojům (např. úvěry od bank).
2. Pravdivější obraz o finanční situaci podniku.
3. Větší srozumitelnost a srovnatelnost pro uživatele účetních výkazů.
4. V případě vstupu podniku na kapitálové trhy snadnější přechod na plné IFRS.
5. Jednodušší navazování obchodních vztahů se zahraničními subjekty.
6. Snadnější vykazování v rámci mezinárodních konsolidačních celků.
7. Možnost lepšího srovnání s konkurencí.

Jaké jsou dle Vašeho názoru největší přínosy implementace IFRS pro SME do českého prostředí?

Zdroj: Vlastní zpracování

Následně byl pro jednotlivé odpovědi vypočten škálový medián:

Otázka 1	3
Otázka 2	3
Otázka 3	3
Otázka 4	4
Otázka 5	4
Otázka 6	4
Otázka 7	3

Jako největší přínos hodnotí podniky usnadnění vykazování v rámci konsolidačních celků a jednodušší navazování obchodních vztahů se zahraničními subjekty. Důkazem toho je i skutečnost, že téměř polovina z dotázaných podniků provádí některé přeshraniční aktivity, kterými nejčastěji bývají právě dodavatelsko-odběratelské vztahy nebo součást nadnárodní skupiny podniků.

Odpovědi odborníků: Ani v této oblasti se odpovědi odborníků významně neodlišovaly od odpovědí podniků. Odborníci z oblasti účetnictví a auditingu přínosy hodnotily většinou více kladněji, největší význam má podle nich pravdivější obraz o finanční situaci podniku.

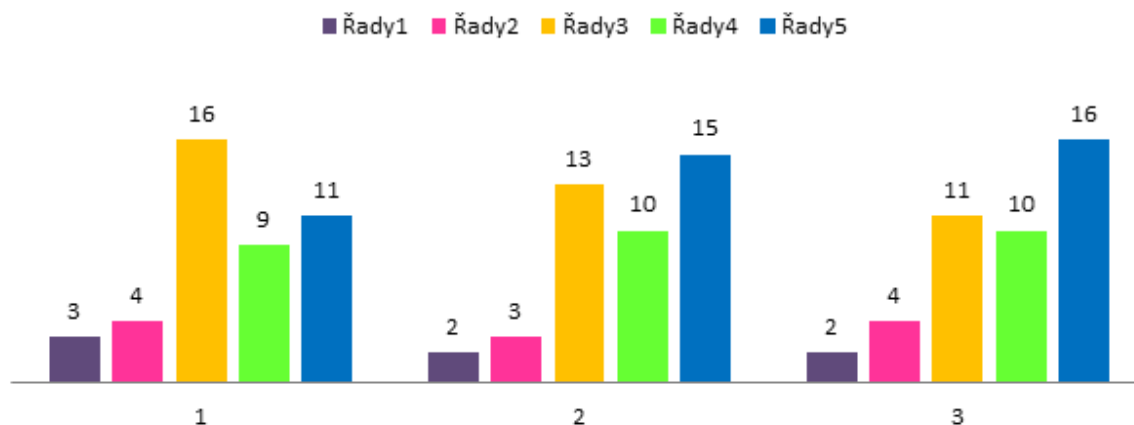
8.3.3 Zhodnocení nákladů implementace IFRS pro SME

Často se uvádí, že důvodem nezájmu podniků o vykazování podle Mezinárodních účetních standardů pro malé a střední podniky jsou vysoké náklady. Proto byla do dotazníku zařazena i otázka na zhodnocení potíží spojených s implementací IFRS pro SME do české legislativy.

Úkolem bylo zhodnotit následující potíže opět na škále od 1 do 5 (1 = minimální potíže, 5 = maximální potíže):

1. Náklady na uvedení nového informačního systému.
2. Nesoulad mezi zjištěním základu daně, kdy daň z příjmů nevychází z výsledku hospodaření podle IFRS pro SME.
3. Větší požadavky na kvalifikaci účetních pracovníků, nutnost se často obracet na externí odborníky.

Jaké jsou podle Vás největší potíže při případném přechodu z ČÚS na IFRS pro SME?

Zdroj: Vlastní zpracování

Opět byl vypočten škálový medián:

Otázka 1	3
Otázka 2	4
Otázka 3	4

Jen velice málo respondentů uvedené důsledky hodnotí jako málo nákladné. Jako velký problém vidí vyčíslení daňového základu – tedy nesoulad mezi zjištěním základu daně z příjmů podle českých daňových předpisů a výsledku hospodaření podle IFRS pro SME. V rámci snah o harmonizaci účetnictví lze v mnoha zemích zaznamenat snahy o oproštění finančního účetnictví od daně z příjmů, avšak v České republice je tato vazba silně zakořeněna. Přesto si myslím, že tuto silnou vazbu je třeba alespoň do určité míry omezit, když už ne kvůli snazšímu přechodu na Mezinárodní účetní standardy, tak aby bylo možné vytvářet účetnictví v českých podmínkách jako zdroj informací pro externí uživatele a pro finanční řízení a rozhodování podniku, jelikož IFRS lépe zobrazují skutečný finanční stav podniku.

Jako velmi nákladné hodnotí podniky také větší požadavky na pracovníky účetního oddělení, případně nutnost se častěji obracet na externí odborníky v oblasti IFRS pro SME. Zvýšené nároky na kvalifikaci účetních pracovníků souvisí s tím, že IFRS pro SME kladou důraz až na výsledný produkt účetnictví, což vyžaduje pochopení důsledků a vzájemných vztahů jednotlivých transakcí, protože už nebudou k dispozici předepsané postupy účtování. Je třeba si uvědomit, že IFRS pro SME jsou založeny na jiných principech než české účetní standardy – IFRS poskytují podnikům určitou volnost při tvorbě účetní politiky, zatímco česká úprava představuje soubor daných pravidel, která musí účetní jednotka dodržovat.

O něco menší potíže by podnikům dělaly náklady na uvedení nového informačního systému – jedná se o implementační náklady, které mohou být náročné jak na finanční prostředky, tak na čas, nicméně jedná se o jednorázové záležitosti, které jsou v kompetenci vedení podniku.

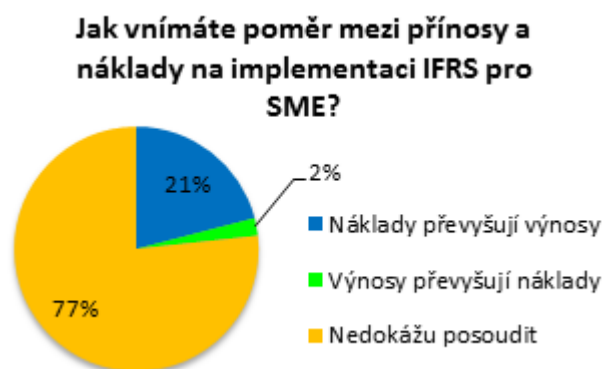
Největší potíže by tedy činily poimplementační procesy, zejména zajištění personálu a překážky v české daňové legislativě.

Na druhou stranu si myslím, že veškeré uvedené náklady, které souvisí se zavedením nových standardů, jsou většinou jednorázové, kdežto přínosy uvedené v předcházející kapitole v podobě větší transparentnosti a srovnatelnosti jsou dlouhodobé. Změnit postoj české veřejnosti jistě nebude jednoduché, nicméně možným řešením, které se nabízí, je snížení nákladů na vykazování podle IFRS pro SME, které podniky vnímají jako nejpálčivější – například odstranění překážek, které brání využití Mezinárodních účetních standardů ve výpočtu daně z příjmů a

také zajištění větší kvalifikace účetních pracovníků, čehož může být docíleno zaměřením se na problematiku vykazování podle IFRS na českých vysokých školách. Absolventi škol, kde jsou tyto předměty součástí výuky, pak mohou být podnikům nápomocní při snižování nákladů před implementací i po ní.

Kromě odstraňování výše uvedených potíží je ale stejně tak důležité zlepšení povědomí o přínosech tohoto vykazování dle IFRS pro SME, neboť jak vyplynulo z dotazníku, společnosti si je většinou uvědomují. To dokazuje i další otázka v dotazníku, která byla zaměřena na to, jak respondenti vnímají poměr mezi přínosy a náklady na implementaci IFRS pro SME.

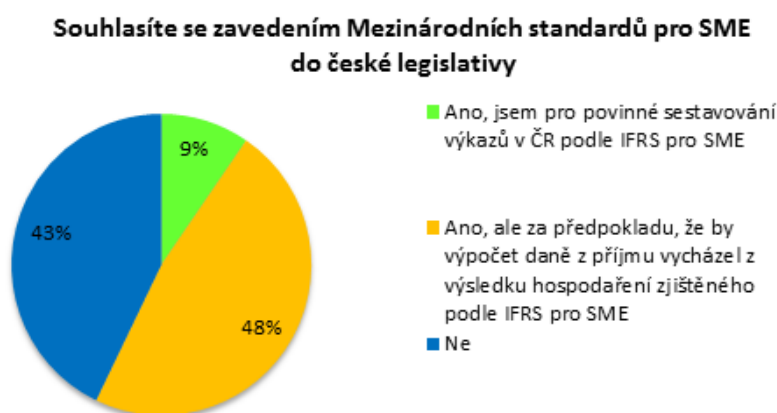
Naprostá většina z nich vybrala možnost „nedokážu posoudit“ (76,7%). Pouze jeden podnik uvedl, že podle něj výnosy převyšují náklady.

Zdroj: Vlastní zpracování

Odpovědi odborníků: V oblasti nákladů spojených s implementací IFRS pro SME se zde odpovědi shodovaly s odpověďmi podniků. Veškeré uvedené náklady jsou vnímány jako významné, snad kromě nákladů na uvedení nového informačního systému.

8.3.4 Zavedení IFRS pro SME do české legislativy

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak se dalo očekávat z předchozích odpovědí, pro podniky je velkou překážkou vyčíslení daňového základu. Pokud by tato překážka byla odstraněna, podniky by byly více ochotni implementovat IFRS pro SME. Výsledek hospodaření zjištěný podle Mezinárodních účetních standardů a českých předpisů může být významně odlišný a podniky tak vlastně musí vypočítat výsledek hospodaření dvakrát. K tomuto problému lze přistoupit několika způsoby.

Za prvé je možné účtovat podle českých předpisů a výslednou účetní závěrku pak pomocí úprav převést na závěrku podle IFRS pro SME. Tyto úpravy by ale jistě nebyly jednoduché a navíc by tento postup byl časově náročný.

Druhou možností je nastavení účetního rozvrhu a softwaru tak, aby mohly být v případě odlišných postupů účetní transakce zaúčtovány dvojím způsobem. Problémem této možnosti je ale velká náročnost přípravy tohoto softwaru.

Třetí, a v dohledné době nejméně pravděpodobnou, je umožnění využít základnu pro výpočet daně z příjmu výsledek hospodaření podle Mezinárodních účetních standardů pro malé a střední podniky. V tomto případě ale může dojít ke zkreslení vykazovaných údajů například tím, že podnik zvolí takovou účetní metodu, která bude daňově výhodná, ale bude bránit dosažení věrného obrazu účetnictví.

Odpovědi odborníků: Zde odpovědi potvrdily hlavní překážku spojenou s výpočtem základu daně z příjmů. Pro souhlas se zavedením IFRS pro SME do české legislativy za předpokladu možnosti vypočítat daň z příjmu z výsledku hospodaření podle IFRS pro SME se vyjádřilo 72,7% respondentů.

8.4 Analýza výsledků dotazníkového šetření v oblasti leasingů dle IFRS pro SME

Následovala sada otázek zaměřených na konkrétní oblast IFRS pro SME – leasingy. 27 podniků uvedlo, že souhlasí s přístupem IFRS pro SME, tedy s principem vykázání aktiva z finančního leasingu a jeho závazku u nájemce, nikoliv u pronajímatele. S tímto přístupem

nesouhlasilo 16 podniků. Podniky se tedy z velké části ztotožňují s požadavky odborníků na kapitalizaci leasingových smluv i navzdory negativním dopadům na některé ukazatele finanční analýzy.

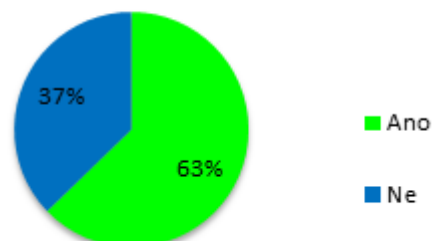
Na druhou stranu je třeba také doplnit, že tato skutečnost by skutečně mohla vést k poklesu zájmu o financování firemních investic prostřednictvím leasingu. Myslí si to 44% dotázaných. Podniky by mohla odradit eliminace

mimorozvahového vykazování, která tak odstraňuje velkou výhodu leasingu pro nájemce.

I když tedy velká část podniků uznává přínosy spojené s vykazováním majetku pořízeného na leasing na straně nájemce, většina z nich se není schopna přenést přes potíže a náklady spojené s tímto novým přístupem.

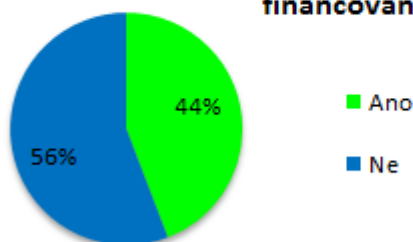
Odpovědi odborníků: S principem vykázání aktiva z finančního leasingu u nájemce souhlasilo 81,8% odborníků. Stejně procento si také myslí, že případná implementace IFRS pro SME by nevedla k poklesu zájmu o leasingy.

Souhlasíte s principem vykázání aktiva z finančního leasingu a jeho závazku u nájemce, nikoliv u pronajímatele?

Zdroj: Vlastní zpracování

Domníváte se, že aplikace IFRS pro SME v oblasti leasingů by vedla k poklesu zájmu o tento způsob financování?

Zdroj: Vlastní zpracování

8.5 Analýza výsledků dotazníkového šetření v oblasti harmonizace vykazování leasingu

S procesem harmonizace účetních systémů naprostá většina podniků seznámena není, a když už ano, tak jen okrajově. Základní znalost uvedlo pouze šest podniků, velkou znalost nepotvrdil žádný podnik.

Přechod

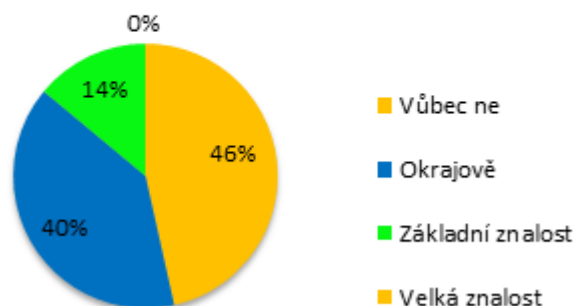
na tento nový harmonizovaný systém vykazování, který IASB a FASB navrhuje, by pro malé a střední podniky mohl přinést řadu potíží. Diskuze, jestli

malé a střední podniky vyžadují samostatnou harmonizaci, probíhá již velmi dlouho. I malé a střední podniky mohou exportovat do zahraničí, mohou v nich působit zahraniční investoři nebo mohou být součástí konsolidačního celku. Standardy určené pro SME ale musí být dostatečně srozumitelné, jednoduché a přinášet minimální potíže při sestavování účetních výkazů dle těchto standardů.

Proto jsem se podniků zeptala, zda by v případě zavedení vykazování podle nového konceptu IASB a FASB uvítali některá zjednodušení. Respondentům byly dány tyto návrhy:

1. Nerozlišování dvou typů leasingů (podle toho, zda doba leasingu představuje podstatnou část zbývající ekonomické životnosti podkladového aktiva, nebo ne), ale používání pouze základního modelu.
2. Vyloučení aktiv, která nejsou klíčová pro daný druh podnikání z důvodu přílišné administrativní náročnosti. V tomto případě by mělo být umožněno zachování českých předpisů (podroznahová evidence).
3. Nezahrnutí podmíněných plateb do aktiv a leasingového závazku, ale rovnou do nákladů.

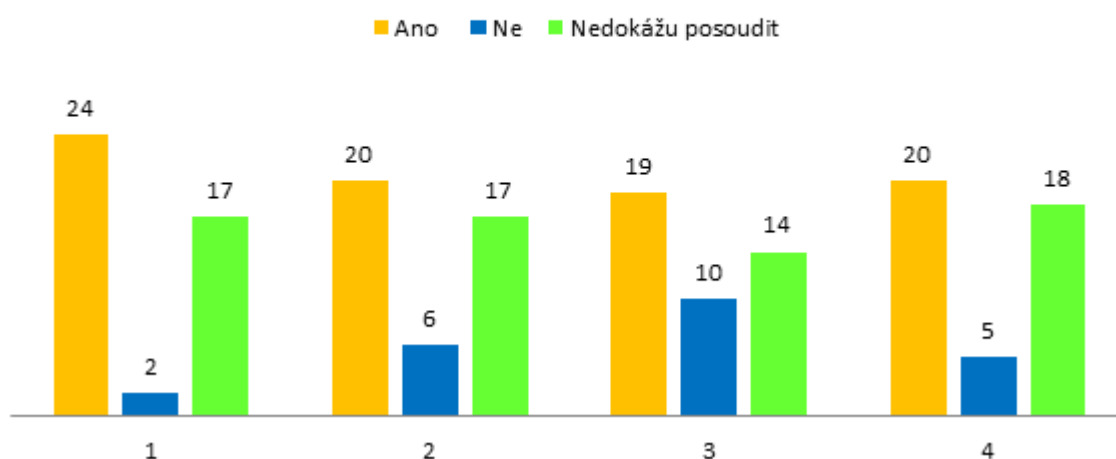
Jak jste seznámeni s procesem harmonizace účetních systému, který probíhá v rámci IFRS a US GAAP?

Zdroj: Vlastní zpracování

4. Vykazování závazku ve výši nediskontovaných leasingových plateb, a v aktivech právo užití aktiva oceněné na úrovni nediskontovaných leasingových plateb zvýšených o vstupní přímé náklady vyvolané leasingovou transakcí – to znamená, že nájemné by bylo oproštěno od složitých výpočtů úrokového efektu.

V případě zavedení vykazování podle nového konceptu IASB a FASB do české legislativy, uvítali byste určitá zjednodušení pro SME?

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvíce respondentů by uvítalo odstranění rozlišování dvou typů pronájmu na typ A a typ B. Účetní jednotky by byly nuceny při uzavření leasingové smlouvy a také u všech svých stávajících smluv přezkoumat jejich právní úpravu a ustanovení v nich uvedené. Pro podniky by tedy jistě bylo únosnější, kdyby mohli používat pouze základní model založený na principech současného vykazování leasingu dle IFRS, který vlastně odpovídá leasingu typu A.

Dvacet podniků také uvedlo, že by bylo vhodné mít možnost vyloučit leasing aktiv, který pro daný druh podnikání nejsou zásadní. Účetním jednotkám by to jistě usnadnilo práci, na druhou stranu dohromady tato aktiva mohou tvořit docela významnou část majetku podniku, a tak jejich vyloučení by vedlo ke zkreslení vypovídací schopnosti výkazů. Proto si myslím, že do Výkazu o finanční situaci by měl být zahrnut veškerý majetek pořízený na leasing, ať už je pro předmět podnikání klíčový nebo ne.

Další oblastí, která může být pro malé a střední podniky zatěžující, je vykazování podmíněných plateb. V současné době Rady doporučují zahrnovat do leasingových plateb také podmíněné platby. S možností jejich nezahrnutí do minimálních leasingových plateb souhlasilo 44,2% podniků, 23,3% se vyjádřilo proti a 32,5% tuto možnost nedokáže posoudit. Výpočet podmíněného nájemného může být často velmi komplikovaný, a tak, jak už jsem uvedla v teoretické části, bych souhlasila s postojem US GAAP, což by mohl být dobrý kompromis pro obě strany. To znamená, že pokud jsou podmíněné platby závislé na budoucím využití majetku nebo například na budoucích tržbách, mělo by být o podmíněném nájemném účtováno až v okamžiku realizace. Naopak, pokud podmíněné nájemné závisí na vývoji míry inflace, úrokové sazby apod., mělo by být zahrnuto do minimálních leasingových plateb. V případě následných změn těchto ukazatelů během doby trvání pronájmu by tyto změny byly zachyceny už výsledkově.

Pokud by podmíněné nájemné mělo být součástí ocenění aktiv a závazků, otázkou je, jakým způsobem toto ocenění spočítat. Nabízí se dvě základní možnosti:

- Výši nájemného odvodit z váženého průměru pravděpodobnosti jednotlivých variant – tento postup by byl finančně i časově velmi náročný nebo
- výše nájemného by odpovídala nejvíce pravděpodobné variantě.

Pro ilustraci, jakým způsobem může vykazování, resp. nevykazování podmíněného nájemného ovlivňovat účetní závěrku a tím pádem i rozhodování jejich uživatelů, jsem se na tomto místě rozhodla provést srovnání obou smluv. Zvolila jsem druhou situaci, ve které je podmíněné nájemné ovlivněno nejvíce pravděpodobnou variantou – konkrétně se bude variabilní část nájemného dovíjet od počtu najetých kilometrů. Předmětem pronájmu je tedy automobil, doba trvání leasingu je tři roky, roční splátka je 100 000 Kč. Implicitní úroková míra je 8 % a je zvoleno podmíněné nájemné 0,2 Kč na jeden najetý kilometr.

Níže je uvedená tabulka s pravděpodobnosti využívání automobilu, tedy nejpravděpodobnější varianty najetých km:

	50000 km	60000 km	70000 km
První rok	25%	40%	30%
Druhý rok	20%	50%	30%
Třetí rok	30%	30%	50%

Současná úprava bez zahrnutí podmíněného nájemného:

	0	1	2	3
	ROZVAHA			
Právo užívání	257 710	171 806	85 903	0
Snížení závazku	257 710	178 326	92 593	0
	VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY			
Provozní N		85 903	85 903	85 903
Finanční N		20 617	14 266	7 407
Celkové N		106 520	100 169	93 311

Zdroj: Vlastní zpracování

Zahrnutí podmíněného nájemného:

	0	1	2	3
	ROZVAHA			
Právo užívání	290 223	193 482	96 741	0
Snížení závazku	290 223	201 440	105 556	0
	VÝKAZ ZISKU A ZTRÁT			
Provozní N		96 741	96 212	96 212
Finanční N		23 218	16 115	8 444
Celkové N		119 959	112 327	104 656

Zdroj: Vlastní zpracování

Pokud oceníme předmět leasingu pouze na základě čisté současné hodnoty minimálních leasingových plateb fixní části nájemného, bilanční suma bude výrazně menší, než v případě zahrnutí podmíněného nájemného. Stejně tak se zvýší i celkové náklady na leasing. To s sebou přinese ještě větší ovlivnění ukazatelů finanční analýzy.

Nicméně, jak dokládají odpovědi respondentů, firmy vidí druhý přístup jako příliš zatěžující a uvítaly by zjednodušení v podobě zahrnutí podmíněných plateb

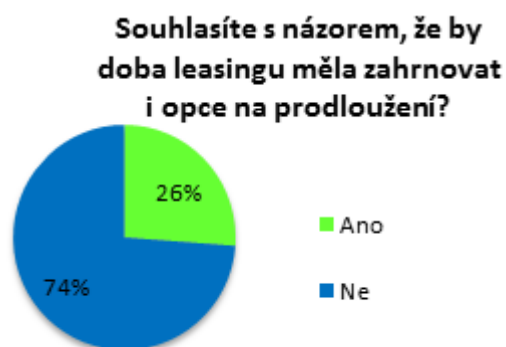
rovnou do nákladů. Náročný je už jen samotné zjišťování a výpočet pravděpodobností jednotlivých variant (v uvedeném případě se jedná o počet najetých kilometrů, ale může se přihlížet i k jiným faktorům, například dosažený zisk, index inflace apod.).

Jako poslední možnost zjednodušení pro malé a střední podniky jsem uvedla velice zjednodušený model, tedy že by nájemné bylo zbaveno složitých výpočtů úroku – to znamená, že nájemce by nemusel diskontovat svůj závazek vůči pronajímateli na současnou hodnotu. Tuto stejnou částku (navýšenou o počáteční přímé náklady leasingu) použije i při vykazání práva užívání daného aktiva. Jedná se vlastně o model krátkodobého leasingu, který Rady povolují používat pouze u leasingových smluv s maximální dobou trvání 12 měsíců. S touto možností souhlasilo 46,5% podniků, 11,6% vyjádřilo nesouhlas a 41,9% nedokáže tento možný přínos posoudit.

Odpovědi odborníků: Co se týče seznámení se s procesem harmonizace účetních systémů probíhajícím mezi IFRS a US GAAP, 36,4% odborníků z oblasti účetnictví a auditingu vyjádřilo okrajovou znalost, základní seznámení 54,6% a velkou znalost 9,1%. Zároveň 81,8% z nich souhlasí s názorem, že pro vyšší vypovídací schopnost účetní závěrky by se o pronájmu mělo účtovat na základě modelu založeného na užívacím právu, tedy aby byl veškerý leasing vykazován v majetku nájemce.

Co se týče zjednodušení, která by malým a středním podnikům usnadnila vykazování dle tohoto standardu, nejvíce respondentů souhlasilo s vyloučením aktiv, která nejsou významná pro daný typ podnikání.

Další problematickou oblastí je otázka, zda by do doby leasingu měla být zahrnována opce na prodloužení původně dohodnuté doby pronájmu. Podle nového návrhu je doba leasingu definována jako doba, na kterou má nájemce leasing dohodnutý a současně jsou do této doby

Zdroj: Vlastní zpracování

zahrnuty i opce na prodloužení, pokud má nájemce významnou ekonomickou motivaci nájem prodloužit. Většina podniků s tímto názorem nesouhlasí. Osobně si také myslím, že opce na prodloužení by do doby leasingu být zahrnuta neměla. Zahrnutí opce na prodloužení je spojeno s potřebou jinak ocenit právo užívání a s ním spojený závazek. K tomu se dá použít více metod, při nichž musí nájemce vzít v potaz mnoho faktorů a jejich výpočet určitě není jednoduchý. Problémy by také nastaly v situaci, kdy by vznikly okolnosti naznačující změnu odhadované doby trvání a bylo by třeba tuto dobu revidovat. A jelikož výše závazku a práva užívání jsou v průběhu doby trvání pronájmu rozdílné, správné zachycení této změny by pro podniky bylo velmi obtížné. Také si myslím, že by bylo velmi problematické určit, co to je významná ekonomická motivace.

Odpovědi odborníků: V tomto případě se odpovědi docela významně lišily od odpovědí samotných účetních jednotek. Většina z nich (63,6%) je totiž toho názoru, že doba leasingu by měla zahrnovat i opce na prodloužení. Hlavním motivem k jejich zahrnutí do doby leasingu bude dodržení zásady opatrnosti. Tento přístup se také nejvíce zamlouvá odbornému personálu IASB, podle které je tak nejlépe naplněna zásada, že vykazování aktiv a závazku je založeno na principu nejpravděpodobnější varianty. Odpůrci zase tvrdí, že zahrnutí opce vede k uznání aktiv, která nejsou v souladu s Koncepčním rámcem.

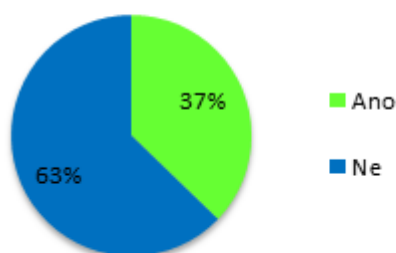
8.6 Oddělené vykazování závazku z leasingu

V rámci diskuzí ohledně ideálního vykazování leasingu se občas uvádí, že závazky z leasingu by měly být vykazovány odděleně od ostatních finančních závazků podniku. Důvodem je jeho specifický charakter, kdy například podmíněné závazky jsou často nestabilní a založeny na odhadech.

Podniky ve většině případů s tímto zvláštním zacházením se závazky z leasingu nesouhlasí, souhlas vyjádřilo 37,2% účetních jednotek.

S tímto názorem souhlasím, myslím si, že o závazku z leasingu by

Souhlasíte s vykazáním závazku platit nájemné odděleně od ostatních finančních závazků?

mělo být účtováno jako o každém jiném závazku, i navzdory jeho určitým specifikům.

Odpovědi odborníků: Odborníci se naopak většinou domnívají, že závazek z leasingu je natolik specifický, že by měl být vykazován odděleně. Tento souhlas projevilo 81,8% podniků.

8.7 Nejvhodnější model pro malé a střední podniky

Na závěr byla položena otázka, který z modelů vykazování leasingů by pro podniky byl nejpřínosnější:

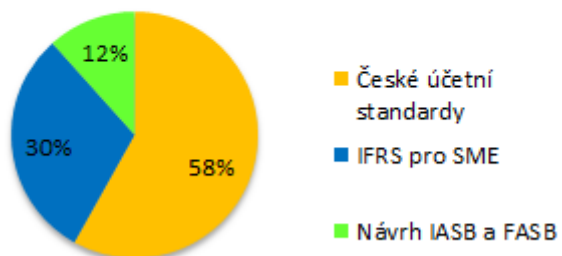
1. České účetní standardy (shodné účtování o operativním i finančním leasingu).
2. IFRS pro SME (finanční leasing v aktivech nájemce, operativní v majetku pronajímatele).
3. Model IASB a FASB v rámci konvergence leasingů (vykazování dle práva užívání, všechny leasingy v rozvaze nájemce).

58% dotázaných podniků preferuje zachování vykazování leasingu podle českých účetních standardů. Jak vyplývá z výše uvedených odpovědí, přechod na účtování podle jiných principů by pro ně byl příliš zatěžující, a proto nejsou příliš nakloněni změnám ve vykazování ať už podle IFRS pro SME nebo revidovaného standardu IASB a FASB. Přijetí nových zásad totiž neznamená pouhou formální změnu účetních operací, ale jde o celkovou změnu účetních zásad a často i významně odlišný postoj k uznávání, oceňování či zveřejňování majetku, závazků, nákladů a výnosů apod.

Odpovědi odborníků: I zde se názory podniků a odborníků z oblasti účetnictví a auditingu značně rozcházejí. Odborníci by nejvíce preferovali IFRS pro SME, naopak česká úprava se zdá nejvhodnějším modelem pouhým 9% z nich.

Odpovědi podniků:

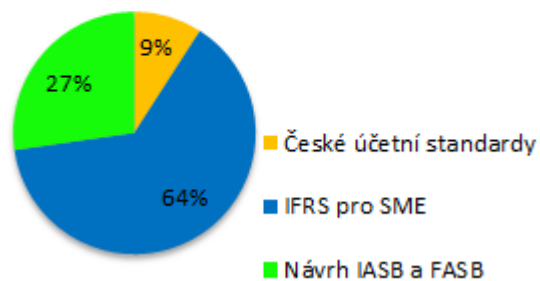
Který z uvedených modelů vykazování leasingů je pro Vás nejpřínosnější?

Zdroj: Vlastní zpracování

Odpovědi odborníků:

Který z uvedených modelů vykazování leasingů je podle Vás pro SME nejpřínosnější?

Zdroj: Vlastní zpracování

Diskuze

Vykazování leasingu je jednou z oblastí, u kterých jsou velké rozdíly mezi přístupem vyžadovaným mezinárodními účetními standardy a přístupem jednotlivých právních úprav. Řada odborníků vidí jako zcela nevhodný způsob zachycení leasingu, kdy účtování závisí na subjektivním posouzení o zařazení pronájmu do určité kategorie. Tento nedostatek vyzdvihuje i Sedlák, který upozorňuje na to, že je tak vytvářen prostor pro účelové strukturování parametrů nájemních vztahů tak, aby mohla být uplatněna účetní metoda nebo ocenění, které nemusí být vždy v souladu s pravou podstatou transakce. Tímto subjektivním přístupem ke klasifikaci leasingů tedy dochází k narušení srovnatelnosti účetních závěrek (Sedlák, 2010).

Nedostatky ve vykazování nájemních smluv jsou tedy zjevné, nicméně na mezinárodní úrovni začalo k intenzivnímu řešení docházet až v roce 2006, kdy byly leasingy zařazeny do agendy IASB. O tom, že se jedná o oblast složitou s rozdílnými pohledy různých odborníků i široké veřejnosti svědčí fakt, že po téměř devíti letech stále neznáme finální podobu nového standardu.

Prvním společným projektem v rámci konvergence mezi US GAAP a IFRS byl koncept Exposure Draft z roku 2010. Podle tohoto nového přístupu na začátku leasingu pronajímatel určí, jestli dochází k přesunu všech podstatných rizik a přínosů, spojených s předmětem nájmu, na nájemce. Pokud ano, bude použit přístup odúčtování, pokud ne, použije se model povinnosti plnění. Právě tento duální přístup na straně pronajímatele se ale setkal s nepříznivými ohlasy, jelikož není konzistentní s navrhovaným přístupem k vykazování leasingů u nájemce – k vykazování hodnoty aktiva totiž dochází dohromady dvakrát.

Jelikož původní návrh standardu se setkal s velkou kritikou, IASB a FASB vytvořili nový návrh, podle něhož už leasing není rozdělován na finanční a operativní, ale podle toho, zda nájemce spotřebuje větší než nevýznamnou část majetku. Přestože je revidovaný návrh všeobecně pokládán za lepší a propracovanější než jeho předchůdce, najdou se i jeho odpůrci, podle kterých je nový model příliš nákladný a složitý. Mezi ně se řadí i Pete Kennedy – podle něho navrhovaná změna znamenající skoncování s tradičním operativním leasingem není dobrý nápad. Tam, kde účetní jednotky účtovali pouze do nákladů leasingové splátky tak, jak byly vypláceny, případně časové rozlišení, nyní by museli vynaložit

velké množství zdrojů na vypočítání čisté současné hodnoty pro účely kapitalizace práva užívání a dříve jednoduchá oblast účetnictví by se pro většinu podniků stala zbytečně složitou. Jak vyplývá ze studie Oxford Economics, malé a střední podniky využívají leasing pro financování investic ve větší míře a častěji než jiné vnější finanční zdroje, například dlouhodobé bankovní úvěry, tedy úvěry delší než tři roky (Leaseurope, 2012). Pokud tedy bude účetní jednotka muset výše uvedené postupy provádět u desítek leasingových smluv, je jasné, že náklady budou významné. Podle některých respondentů se dokonalý model nepodaří navrhnout nikdy, a proto by se měl zachovat fungující model pouze se zavedením zvýšených požadavků na informace v komentářích.

V souvislosti se zavedením nových standardů pro vykazování leasingů je aktuální otázka jejich dopadů na účetní výkazy a tím pádem informace podávané jejich uživatelům. Tomuto tématu se věnuje i Kevin Jirik, jehož průzkum poukazuje na to, že změny ve vykazování leasingu povedou ke zvýšení ukazatele poměru cizích zdrojů k vlastnímu kapitálu (Debt to Equity Ratio), jehož výše je důležitá zejména pro věřitele a investory – čím vyšší je hodnota ukazatele, tím větší je riziko pro věřitele. Jirik upozorňuje na to, že většina dluhových smluv je uzavřena právě na základě výše tohoto ukazatele. Jeho změnou by mohlo dojít k neschopnosti podniků plnit věřiteli požadované poměrové ukazatele. Věřitelé ani investoři by také nemuseli být ochotni podstupovat tak velké riziko, jako by tomu bylo v případě vykazování podle IAS17 (Jirik, 2014). Kromě dopadu na ukazatele zadluženosti by byla následkem kapitalizace leasingu ovlivněna i měřítka výkonu (rentabilita aktiv, zisková marže), i když ne v tak významné míře. Na druhou stranu poskytování mezinárodně srovnatelných informací by mohlo přilákat významnější zahraniční investory a tím by mohly být sníženy potíže při získávání kapitálu, které jsou spojeny s omezenými možnostmi poskytnutí zajištění u malých a středních podniků.

Hlavním cílem finančního výkaznictví je ale poskytovat srozumitelné a kvalitní informace pro rozhodování jednotlivých uživatelů. Proto i přes uvedené negativní dopady na účetní jednotky, které mohou představovat hrozbu pro leasingové společnosti považují kapitalizaci leasingu za správnou. Podle provedené cost-benefit analýzy, konkrétním pozitivem spojeným s kapitalizací leasingu je, že uživatelé by už nemuseli provádět potřebné úpravy informací

týkajících se operativního leasingu nebo se spoléhat na úpravy provedené odhady analytiky nebo na vlastní subjektivní úsudky (Seay, Woods, 2012).

Jak ale vyplynulo z mého průzkumu, samotné malé a střední podniky, jakožto významný segment národního hospodářství, vnímají přechod na harmonizovaný model IASB a FASB jako příliš složitý a zatěžující. Jako lepší řešení se jeví implementace IFRS pro SME, které jsou o něco jednodušší než plné IFRS, ale zároveň jsou založeny na stejných principech. Pro malé a střední podniky je to jistě schůdnější cesta, jak mnohem věrněji postihnout realitu podnikatelské činnosti účetních jednotek. Případně úspěšný přechod na IFRS pro SME by mohl znamenat vhodný mezistupeň pro následnou implementaci plných IFRS.

Zavedení IFRS pro SME by také mohlo vést k tomu, že podniky by se chovali hospodárněji, jelikož zásadou IFRS je poskytování věrného obrazu ekonomické skutečnosti. Naproti tomu český účetní systém často pobízí podniky zaúčtovat transakce tak, aby byl vykázán minimální základ daně. Důvodem je to, že základ daně z příjmů stále ještě vychází z výsledku zjištěného v souladu s českou účetní legislativou. Výsledkem je potom při zpracování účetních výkazů mnoho odhadů, které jsou tvořeny s ohledem na potenciální daňové důsledky příslušného účetního postupu. Jak uvádí i Hrabalová, vydání IFRS pro SME by znamenalo obrovský pokrok v odstraňování překážek, které brání malým a středním podnikům v podnikání na jednotném evropském trhu. Jelikož ale Česká republika IFRS pro SME zatím nepřijala, není současná situace pro podniky, které jsou ochotné dobrovolně vykazovat v souladu s těmito standardy, příliš příznivá. Tyto podniky jsou totiž potom zatíženy dvojím výkaznictvím – podle IFRS pro SME i podle české účetní legislativy (Hrabalová, 2013). Východisko z tohoto problému nabízí Hinke, podle které by k řešení mohlo dojít sblížením IFRS pro SME s českou účetní legislativou, nebo možností stanovit základ daně z výsledku hospodaření podle IFRS pro SME (Hinke, 2012).

Závěr

Význam harmonizace účetnictví neustále roste. V souladu s plnými IFRS dnes již mají povinnost postupovat všechny společnosti s veřejně obchodovanými cennými papíry registrované na území EU. Malé a střední podniky ovšem stále vykazují účetní data v souladu s danou národní účetní legislativou. Vzhledem k jejich zásadnímu postavení a významnému podílení na HDP a zaměstnanosti ale stále častěji roste tlak na rozšíření harmonizace účetního výkaznictví i u těchto podniků.

Mezi hlavní rozdíly mezi požadavky IFRS a českých účetních předpisů patří oblast vykazování finančního leasingu. Na rozdíl od české úpravy, Mezinárodní účetní standardy posuzují především samotnou podstatu vztahu. V teoretické části své práce jsem se snažila popsat důležité rozdíly ve vykazování leasingu v různých účetních systémech – rozhodla jsem se pro srovnání české úpravy, IFRS pro SME a US GAAP.

Jako velký nedostatek české úpravy v oblasti vykazování leasingu vidím podhodnocování závazků a tím pádem nižší zadluženost podniku. Firmy sice mají povinnost tyto závazky uvést v podrozvaze a následně v příloze účetní závěrky, nicméně ne všechny podniky tuto povinnost plní svědomitě a externí uživatel se tak často skutečnou zadluženost nedozví.

Součástí této práce bylo také dotazníkové šetření, jehož cílem bylo zjistit postoj SME v ČR na implementaci IFRS pro SME a na harmonizaci finančního výkaznictví v oblasti leasingů. Jak vyplynulo z odpovědí respondentů, zásadním problémem, který brání většímu zájmu o oblast IFRS pro SME je nesoulad mezi výsledkem hospodaření podle českých předpisů a Mezinárodními účetními standardy. Za stěžejní úkol finančního účetnictví je u nás stále považováno poskytnutí podkladů pro určení základu daně ze zisku, využití pro efektivní řízení podniku je až vedlejší, pokud jsou vůbec v některých podnicích účetní výkazy pro tyto účely využívány.

Další oblastí, kterou jsem se v této práci zabývala je konvergence leasingů na nadnárodní úrovni – tedy snaha sblížit systém IFRS a US GAAP. V oblasti leasingu tato konvergence ještě stále nebyla ukončena, nicméně v současné době by měly probíhat finální úpravy a je možné, že k účinnosti by mohlo dojít během pár let a to v podobě Revidovaného návrhu z roku 2013. Tento standard se snaží

o maximální spolehlivost a věrné zobrazení účetních výkazů, nicméně co se týká jeho aplikace do vykazování SME, považují tento standard za příliš komplikovaný. Stejně jako došlo ke speciální úpravě IFRS pro SME, bylo by třeba zjednodušit i tento navrhovaný standard. Jak také vyplynulo z dotazníkového šetření, pro SME by bylo zatěžující rozhodovat o zařazení leasingu do jedné ze dvou skupin podle toho, zda doba leasingu představuje podstatnou část zbývajících ekonomické životnosti podkladového aktiva nebo ne. Podle mě není ani tak složité zařadit leasing do správné skupiny (i když i zde může dojít ke špatné interpretaci a tak může účetní jednotka nesprávně zařadit leasing veškerých strojů do typu A a veškerých nemovitostí do typu B), ale především jde o postup rozdílného vykazování nákladů. Proto se mi pro SME jeví daleko schůdnější postupování podle IFRS pro SME, které sice také rozlišují dva typy leasingu, ale postup účtování je mnohem snadnější.

Další problémovou oblastí revidovaného návrhu je pro SME zahrnutí podmíněných plateb do minimálních leasingových splátek. Aby byla naplněna zásada opatrnosti, bylo by vhodné ponechat podmíněné nájemné v hodnotě leasingových splátek v případě závislosti na vybraném ekonomickém ukazateli, jako je například míra inflace. Na druhou stranu, vzhledem ke složitosti jeho výpočtu by mohlo být o podmíněném nájemném účtováno jako o nákladech až v okamžiku realizace.

Jak bylo možné zjistit podle jednotlivých odpovědí, názory samotných podniků a odborníků se často rozcházel. Odlišnosti se ukázaly již v samotném seznámením se ať už s IFRS pro SME nebo procesem harmonizace výkaznictví mezi IFRS a US GAAP. Jak se dalo očekávat, účetní jednotky potvrdily většinou pouze základní, případně žádnou znalost. Většinou ani nemají zájem o další vzdělávání v této oblasti. To dokazuje, že zájem malých a středních podniků o to, aby účetnictví poskytovalo věrný a poctivý obraz, je ve většině případů malý. Těmto firmám jde hlavně o to, aby finanční účetnictví poskytovalo podklad pro stanovení základu daně z příjmu, jen velmi málo používají účetní informace pro potřeby řízení. Dalším významným rozdílem je názor na to, jestli by do doby leasingu měla být zahrnována i opce na prodloužení. Účetní jednotky s tímto názorem většinou nesouhlasí, naopak odborníci ano. Stejně je to s možností vykazovat závazek z leasingu zvlášť od ostatních závazků. Zde, stejně jako v případě opce na prodloužení, opět souhlasím s názory podniků, že tato výjimka

by závazkům z leasingů neměla být udělena, jelikož se nejedná o tak specifický případ závazku. Jako nejlepší model pro vykázání leasingů v prostředí malých a středních podniků se samotným podnikům jeví České účetní standardy. Naopak odborníci se nejvíce přiklánějí k IFRS pro SME.

Naopak obě strany se shodovaly v názorech na hodnocení nákladů a přínosů spojených s přechodem na IFRS pro SME. Většina respondentů také jako největší problém vidí výpočet základu daně z příjmů při případné implementaci.

Jako asi nejvhodnější varianta se mně osobně jeví vykazování leasingů podle IFRS pro SME. Na rozdíl od české úpravy mnohem věrněji zobrazuje finanční situaci podniku a externím uživatelům dává spolehlivější informace pro svá rozhodnutí. Jak ukázaly i odpovědi respondentů, i malé a střední podniky si uvědomují tyto výhody, negativně ale vnímají náklady spojené s případnou implementací do české legislativy. Aby byly podniky ochotné implementovat IFRS pro SME, bylo by třeba co nejvíce zmírnit potíže s tím související. Jak už je zmíněno výše, nabízí se odstranění překážek bránících ve využití Mezinárodních účetních standardů ve výpočtu daně z příjmů a také zlepšení kvalifikace účetních pracovníků například díky většímu zaměření se na IFRS na vysokých školách.

Z dlouhodobého hlediska jsou výhody přechodu na IFRS pro SME docela zřetelné a snahu dostat všechny leasingy do rozvahy považují za krok správným směrem. Pokud by byly zavedeny IFRS pro SME, byl by odstraněn další významný problém, který je spojený s vykazováním podle české účetní legislativy. Je jím zjištění základu daně z příjmů podle výsledku zjištěného dle ČÚS a tím pádem vykazování některých účetních případů s cílem snížit základ daně, nikoliv s cílem podávat věrné a poctivé zobrazení transakce. Ovšem pokud k jejich přijetí nedojde mezi všemi státy, ale pouze několika málo, pak nebude naplněn smysl IFRS pro SME, protože velké množství účetních výkazů bude nadále vyloučeno z možnosti mezinárodního srovnání.

Zdroje

Monografie:

- (1) BOHUŠOVÁ, Hana. *Harmonizace účetnictví a aplikace IAS/IFRS: vybrané IAS/IFRS v podmínkách českých podniků*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008, 307 s. ;. ISBN 978-80-7357-366-9.
- (2) BOHUŠOVÁ, Hana. *Konvergence systémů IFRS a US GAAP pro vznik jediného systému finančního výkaznictví*. Vyd. 1. Brno: Policy Research Center, c2013, 276 s. ISBN 978-80-87909-00-3.
- (3) EU, Evropská komise. *Nová definice malých a středních podniků: Uživatelská příručka a vzor prohlášení*. Vyd. 1. Lucemburk: EUR-OP, 2006, 268 s. ISBN 92-894-7917-5.
- (4) HINKE, Jana, ZBORKOVÁ, J. Přínos IFRS for SME pro efektivní řízení podniku. *Trendy v podnikání*, 2012, roč. 2, č. 4, s. 43-46. ISSN: 1805-0603
- (5) JINDROVÁ, Blanka. *Leasing-chyby a problémy*. 2.aktual.vyd. Praha: Grada Publishing, 2002, 95 s. ISBN 80-247-0132-4.
- (6) LÍBAL, Tomáš. *Účetnictví - principy a techniky*. 2. vyd. Praha: Institut certifikace účetních, 2012, 410 s. Vzdělávání účetních v ČR (Institut certifikace účetních). ISBN 978-80-86716-78-7.
- (7) MÜLLEROVÁ, Libuše. Proces harmonizace účetního výkaznictví v Evropské unii. *Český finanční a účetní časopis*. 2006, roč. 1, 2, str.8-14.
- (8) NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace účetních standardů pro malé a střední podniky*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 268 s. ISBN 978-80-7357-500-7.
- (9) PASEKOVÁ, Marie. *Implementace IFRS do malých a středních podniků: Uživatelská příručka a vzor prohlášení*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, 183 s. Téma (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-866-4.
- (10) SVOBODA, Patrik a Hana BOHUŠOVÁ. Představuje Re-exposure Draft: Leases cestu ke splnění záměrů IASB a FASB?. *Trendy ekonomiky a managementu*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2013, VIII, č. 21.
- (11) VALOUCH, Petr. *Leasing v praxi: praktický průvodce*. 5. aktualizované vyd. Praha: Grada Publishing, 2012, 116 s. Účetnictví a daně. ISBN 978-80-247-4081-2.

Internetové články a zdroje:

- (12) BARTŮŇKOVÁ, Lucie. IFRS pro SME - ano nebo ne?. [online]. 2012 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z:http://is.vos.cz/testy2/sbornik/pdf/sekce_4/bartunkova.pdf
- (13) BLAŠKOVÁ, Veronika a Hana BOHUŠOVÁ. 2013. Využití shlukové analýzy a metody hlavních komponent při identifikaci faktorů ovlivňující přijetí IFRS pro SME. *Trendy ekonomiky a managementu* [online]. VII(13) [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: https://dspace.vutbr.cz/bitstream/handle/11012/24416/13_01.pdf?sequence=1
- (14) BULLA, Miroslav. Účtování na podrozvahových účtech. 1.8.2006. Dostupné z:[http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d168v144-uctovani-na-podrozvahovych-uctech/?search_query=\\$index=558](http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d168v144-uctovani-na-podrozvahovych-uctech/?search_query=$index=558)
- (15) DUBSKÝ, Jaroslav a Jana KOCURKOVÁ. Leasing a jeho význam v IFRS. *Finanční management 8 - 2013* [online]. 2013 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z:http://www.roedl.com/fileadmin/user_upload/Roedl_Czech_Republic/clanky/2013/Financni_management_JDU_JKC_11_2013.pdf
- (16) EU přijala nová pravidla transparentnosti týkající se společenské odpovědnosti velkých společností a skupin. *Účetní zpravodaj* [online]. listopad 2014 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z:http://edu.deloitte.cz/Upload/Newsletters/accounting/2014/accounting_news_cz_1411.pdf
- (17) Exposure Draft, Snapshot: Leases. *IFRS* [online]. May 2013 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Leases/Exposure-Draft-May-2013/Documents/Snapshot-Leases-May-2013.pdf>
- (18) HINKE, Jana, Denisa PLACHÁ a Milan HRDÝ. Výzkum v oblasti IAS/IFRS - komparace řešení účetního systému IAS/IFRS s účetním systémem podle právních předpisů ČR. *Český finanční a účetní*

- časopis [online]. 2007, roč. 2, č. 4 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Barv%C3%A1sek/Downloads/244%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Barv%C3%A1sek/Downloads/244%20(1).pdf)
- (19) HRABALOVÁ, Jana. *Rozhodování malých a středních podniků o implementaci IFRS pro SME* [online]. 2013, 2015-11-15, : 11 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://www.pefka.mendelu.cz/predmety/simul/PEFnet13/prispevky/Hrabalova.pdf>
- (20) IFRS Foundation: Training Material for the IFRS for SMEs: Module 20 - Leases. In: *IFRS* [online]. 2009 [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: http://www.ifrs.org/IFRS-for-SMEs/Documents/IFRS%20for%20SMEs%20Modules/Module20_version%202013.pdf
- (21) Italy Asset and Auto Finance: Country Survey. 2012. *White Clarke Group* [online]. : 26 [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: http://www.whiteclarkgroup.com/downloads/200/italy_asset_and_auto_finance_country_survey_2012.pdf
- (22) JANASOVÁ, Barbora. Vyhodnocení přístupu k nové standardizaci leasingu podle IASB. *Český finanční a účetní časopis*. 2013, roč. 8, 4, str.110-127.
- (23) JIRIK, Kevin. *Lease accounting convergence project: What are the impacts of the new accounting standards?*[online]. 2014, 2015-11-15, : 5 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://digitalcommons.csbsju.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1011>
- (24) KRUPOVÁ, Lenka a Štefan FABIÁN. Dlouhodobý majetek podle IFRS - praktikum. In: *Účetní kavárna* [online]. 10.1.2011 [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d29047v36246p1-dlouhodoby-majetek-podle-ifrs-praktikum/>
- (25) KRUPOVÁ, Lenka. Mezinárodní standard účetního výkaznictví pro malé a střední podniky - IFRS pro SME. In: *Účetní kavárna* [online]. 18.8.2009 [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d5593v7722-mezinarodni-standard-ucetniho-vykaznictvi-pro-male-a-stredni-podniky/>
- (26) Koncepce podpory MSP 2014-2020. *Businessinfo.cz* [online]. 11.1.2013 [cit. 2015-04-27]. Dostupné

- [z:http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/koncepce-politiky-msp-2014-2020-27913.html](http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/koncepce-politiky-msp-2014-2020-27913.html)
- (27) Konec operativního leasingu?. *Účetní zpravodaj* [online]. říjen 2010 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z:http://edu.deloitte.cz/Upload/Newsletters/accounting/2010/ucetni_zpravodaj_1010.pdf
- (28) KULHAVÝ, Pavel. Prodejna v nájmu a změny v účetnictví. [online]. 17.6.2010 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z:<http://www.pwc.com/cz/cs/clanky-2010/prodejna-v-najmu-a-zmeny-v-ucetnictvi.jhtml>
- (29) KUPKA, Václav: *Malé a střední podniky (jejich místo a role v české ekonomice)*. [online] 2014. <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta090307.doc>
- (30) Leaseurope. *The Use of Leasing Amongst European SMEs* [online]. 2012 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://www.leaseurope.org/Leaseurope%20SME%20Report%20Key%20Findings.pdf>
- (31) Leases: Preliminary Views. *Discussion Paper DP 2009/1* [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z:<http://www.ifrs.org/Archive/Documents/DPLeasesPreliminaryViews.pdf>
- (32) MARŠÁLKOVÁ, Zdeňka. Mezinárodní účetní standardy IFRS. *Euro* [online]. 9.7.2007 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z:http://www.cfoclub.cz/data/1186563483/APOGEO_Mezin%C3%A1rodn%C3%AD%20%C3%BA%C4%8Detn%C3%AD%20standardy%20IFRS.pdf
- (33) *Mezinárodní standard účetního výkaznictví pro malé a střední podniky (IFRS pro SME)* [online]. 2009 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://eifrs.iasb.org/eifrs/sme/cz/CZSME.pdf>
- (34) MLÁDEK, Robert. *Světové účetnictví II online* [online]. 2005 [cit. 2015-12-01]. Dostupné z: <http://www.gaap.cz/cs/su-2-01/#sdendnote6sym>
- (35) Online Comment Letters. 2010. *Financial Accounting Standard Board* [online]. [cit. 2015-05-12]. Dostupné z: http://www.fasb.org/jsp/FASB/CommentLetter_C/CommentLetterPage&cid=1218220137090&project_id=1850-100&page_number=2

- (36) Online Comment Letters. 2013. *Financial Accounting Standards Board* [online]. [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: http://www.fasb.org/jsp/FASB/CommentLetter_C/CommentLetterPage&cid=1218220137090&project_id=2013-270&page_number=2
- (37) PALŠOVICOVÁ, Kristina. Podpora malého a středního podnikání v České republice. *Economicrevue* [online]. [cit. 2015-04-28]. 2012 Dostupné z: <http://www.remaxwell.cz/UserFiles/File/podpora-maleho-a-stredniho-podnikani-v-cr.pdf>
- (38) PETRAS, Marcel. Účtovanie lízingu áut v roku 2004. *Trend* [online]. 2004 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.etrend.sk/podnikanie/uctovanie-lizingu-aut-v-roku-2004.html>
- (39) Pokračující konvergence změn v účtování a vykazování leasingu. *Znalectví* [online]. 2014, č. 01 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.casopisznalectvi.cz/novinky/pokracujici-konvergence-zmen-v-uctovani-a-vykaz>
- (40) Project Update: Leases: Practical Implications of the new Leases Standard. *IFRS* [online]. 2015 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Leases/Documents/Practical-implications-Leases-Standard-Project-Update-March-2015.pdf>
- (41) Rada IASB zveřejnila nový návrh účtování o leasingu. *Účetní zpravodaj* [online]. červenec 2013 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: https://www.deloitte.com/assets/Dcom-CzechRepublic/Local%20Assets/Documents/Accounting%20News/2013/Accounting_news_cz_1307.pdf
- (42) SEAY, Sharon a Janet WOODS. *The economic impact of FASB's proposed new lease accounting standard* [online]. 2012, 2015-11-15, : 14 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://www.aabri.com/manuscripts/11893.pdf>
- (43) SEDLÁK, Roman. Nové přístupy mezinárodních standardů k leasingovým transakcím. *Auditor* [online]. 2010, č. 9 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.kacr.cz/file/1251/auditor-2010-09.pdf>
- (44) SEMERÁD, Pavel a Lucie BARTŮŇKOVÁ. Vykazování leasingu s podmíněným nájemným. [online]. 2014 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://www.tvp.zcu.cz/cd/2014/PDF_sbornik/semerad%20bartunkova.pdf

- (45) SKÁCELÍK, Martin. Vývoj návrhu nového IFRS Standardu pro účtování leasingu. *Auditor* [online]. 2011, č. 8 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.kacr.cz/file/1795/A8-2011-web.pdf>
- (46) SKÁCELÍK, Martin a Alice MACHOVÁ. Stručný přehled rozdílů mezi Mezinárodními standardy účetního výkaznictví a českou účetní legislativou 2013. In: *Ernst & Young* [online]. 2013 [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/FAAS_brochure/\\$FILE/FAAS%20Brochure%2010_2013%2008-FINAL.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/FAAS_brochure/$FILE/FAAS%20Brochure%2010_2013%2008-FINAL.pdf)
- (47) SVOBODA, Patrik a Hana BOHUŠOVÁ. Dopad nových metodických postupů pro vykazování operativního pronájmu. *Acta Sting* [online]. 2013, č. 2 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://www.sting.cz/acta/acta2_2013_web.pdf
- (48) ŠTEKER, Karel a Kateřina STRUHAŘOVÁ. Vykazování podle "IFRS for SMEs" ve společnosti XY a.s. - případová studie. *Journal of Competitiveness* [online]. 2011 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.cjournal.cz/files/50.pdf>
- (49) TESAŘ, Martin, Soňa PLACHÁ a Pavel KODÝTEK. Leasing - nejvýraznější rozdíly mezi US GAAP a IFRS. *Účetní zpravodaj* [online]. duben 2010 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://edu.deloitte.cz/Upload/Newsletters/accounting/2010/ucetni_zpravodaj_1004.pdf
- (50) Zákon 221/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *Sbírka zákonů 221/2015*. [cit. 2015-11-9]. Dostupné z: <http://www.sbirka.cz/POSL4TYD/NOVE/15-221.htm>
- (51) Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2013. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. 2014 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://www.mpo.cz/assets/cz/podpora-podnikani/msp/2015/1/Zprava_o_vyvoji_MSP_2013.pdf

Seznam zkratk

SME	Small and Medium Enterprises (malé a střední podniky)
IFRS	International Financial Reporting Standards (Mezinárodní účetní standardy)
US GAAP	United States Generally Accepted Accounting Principles (Americké všeobecně uznávané účetní principy)
IASB	International Accounting Standards Board (Rada pro mezinárodní účetní standardy)
FASB	Financial Accounting Standards Board (Americký výbor pro účetní standardy)
ED	Exposure Draft (předběžný návrh)
Re-ED	Revised Exposure Draft (revidovaný předběžný návrh)
ASC	Accounting Standards Codification (účetní kodifikace USA)

PŘÍLOHY

1) Průvodní dopis

Dobrý den,

jmenuji se Barbora Vašíčková, jsem studentka posledního ročníku Provozně-ekonomické fakulty Mendelovy univerzity a v současné době pracuji na diplomové práci na téma vykazování leasingu u malých a středních podniků. Moje práce se snaží ukázat způsoby účtování leasingu podle Mezinárodních účetních standardů pro malé a střední podniky (IFRS pro SME) a zaměřuje se také na současné snahy o harmonizaci vykazování leasingu mezi IFRS a US GAAP.

Součástí práce je tento dotazník, pomocí kterého bych chtěla zjistit současný postoj odborníků v oblasti účetnictví a auditingu na zavedení IFRS pro SME a na probíhající harmonizaci v oblasti leasingů.

Velice bych ocenila, kdybyste si našel/našla čas na jeho vyplnění. Dotazník je anonymní a k dispozici bude do 17.4. 2015. Byly vytvořeny 2 verze (jedna verze je určena podnikům, druhá auditorům a dalším odborníkům) liší se pouze v první části, která je zaměřena na identifikaci podniku, tedy zda se jedná o mikro, malý nebo střední podnik.

Pokud byste měl/a jakékoliv dotazy, neváhejte mě kontaktovat na emailové adrese bar.vas@seznam.cz. Velice děkuji za Váš čas věnovaný mému dotazníku.

2) Dotazník

Jaký má Váš podnik počet zaměstnanců?

- Méně než 10
- 10 - 49
- 50 - 249

Jaký měl Váš podnik obrat za rok 2013? (v tis. Kč)

Zbývá 250 znaků

Jaká byla výše bilanční sumy Vašeho podniku za rok 2013? (v tis. Kč)

Zbývá 250 znaků

Využívá Váš podnik majetek pořízený prostřednictvím finančního leasingu?

- Ano
- Ne

Orientuje se váš podnik na export nebo má nějaké přeshraniční aktivity?

- Ano
- Ne

Jak jste seznámeni s pojmem IFRS pro malé a střední podniky (IFRS pro SME)?

- Vůbec ne
- Okrajově
- Základní znalost
- Velká znalost

Měl/a byste zájem o další vzdělávání v oblasti Mezinárodních účetních standardů pro SME?

- Ano
- Ne

Přemýšleli jste o implementaci IFRS pro SME do Vašeho podniku?

- Ano
- Ne

Souhlasíte se zavedením Mezinárodních standardů pro SME do české legislativy?

- Ano, jsem pro povinné sestavování výkazů v ČR podle IFRS pro SME
- Ano, ale za předpokladu, že v případě tohoto zavedení by výpočet daně z příjmu vycházel z výsledku hospodaření zjištěného podle IFRS pro SME
- Ne

Jaké jsou dle Vašeho názoru největší přínosy implementace IFRS pro SME do českého prostředí? (1 = absolutně nevýznamné, 5 = velmi významné)

	1	2	3	4	5
Zvýšení důvěryhodnosti podniku a tak také usnadnění přístupu k finančním zdrojům (např. úvěry od bank)	☐	☐	☐	☐	☐
Pravdivější obraz o finanční situaci podniku	☐	☐	☐	☐	☐
Větší srozumitelnost a srovnatelnost pro uživatele účetních výkazů	☐	☐	☐	☐	☐
V případě vstupu podniku na kapitálové trhy snadnější přechod na plně IFRS	☐	☐	☐	☐	☐
Jednodušší navazování obchodních vztahů se zahraničními subjekty	☐	☐	☐	☐	☐
Snadnější vykazování v rámci nadnárodních konsolidačních celků	☐	☐	☐	☐	☐
Možnost lepšího srovnání s konkurencí	☐	☐	☐	☐	☐

Jaké jsou podle vás největší potíže při případném přechodu z ČÚS na IFRS pro SME? (1 = minimální potíže, 5 = maximální potíže)

	1	2	3	4	5
Náklady na uvedení nového informačního systému	☐	☐	☐	☐	☐
Nesoulad mezi zjištěním základu daně, kdy daň z příjmů nevychází z VH podle IFRS pro SME	☐	☐	☐	☐	☐
Větší požadavky na kvalifikaci účetních pracovníků, nutnost se často obracet na externí odborníky	☐	☐	☐	☐	☐

Jak vnímáte poměr mezi přínosy a náklady na implementaci IFRS pro SME?

- Náklady převyšují výnosy
- Výnosy převyšují náklady
- Nedokážu posoudit

Souhlasíte s principem vykázání aktiva z finančního leasingu a jeho závazku u nájemce, nikoliv u pronajímatele jak to navrhuje IFRS pro SME?

- Ano
- Ne

Domníváte se, že aplikace IFRS pro SME v oblasti leasingů by vedla k poklesu zájmu o tento způsob financování?

Ano

Ne

Souhlasíte s tvrzením, že kapitalizace leasingových smluv by byla zbytečná, protože uživatelé účetních výkazů s mimorozvahovým zachycením dnes počítají a zahrnují do svých výpočtů?

Ano

Ne

Jak jste seznámeni s procesem harmonizace účetních systémů, který probíhá v rámci Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS) a americkými Všeobecně uznávanými účetními principy (US GAAP)?

Vůbec ne

Okrajově

Základní znalost

Velká znalost

Souhlasíte s názorem, že pro vyšší vypovídací schopnost účetní závěrky by se o pronájmu mělo účtovat na základě modelu založeného na užívacím právu, tedy aby veškerý leasing byl vykazován v majetku nájemce?

Ano

Ne

V případě zavedení vykazování podle nového konceptu IASB a FASB do české legislativy, uvítali byste určitá zjednodušení pro malé a střední podniky?

	Ano	Ne	Nedokážu posoudit
Nerozlišování dvou typů leasingů (podle toho, zda doba leasingu představuje podstatnou část zbývajících ekonomické životnosti podkladového aktiva nebo ne), ale používání pouze základního modelu	☐	☐	☐
Vyloučení aktiv, která nejsou klíčová pro daný druh podnikání z důvodu přílišné administrativní náročnosti. V tomto případě souhlasím se zachováním českých principů (podrozkahová evidence).	☐	☐	☐
Nezahnutí podmíněných plateb do aktiv a leasingového závazku, ale rovnou do nákladů	☐	☐	☐
Vykazování závazku ve výši nediskontovaných leasingových plateb, a v aktivech právo užití aktiva oceněné na úrovni nediskontovaných leasingových plateb zvýšených o vstupní přímé náklady vyvolané leasingovou transakcí (nájemné by bylo oprostěno od složitých výpočtů úrokového efektu)	☐	☐	☐

Prostor pro vlastní návrhy na zjednodušení pro malé a střední podniky

Zbývá 1500 znaků

Co je podle Vašeho názoru vhodnější použít jako diskontní sazbu při měření závazku (v současné hodnotě diskontovaných leasingových plateb)

- Přírůstková výpůjční sazba
- Implicitní úroková sazba

Souhlasíte s názorem, že by doba leasingu měla zahrnovat i opce na prodloužení?

- Ano
- Ne

Souhlasíte s vykázáním závazku platit nájemné oddělené od ostatních finančních závazků?

- Ano
- Ne

Který z uvedených modelů vykazování leasingů je pro vás nejpřínosnější?

- České účetní standardy (shodné účtování o operativním i finančním leasingu)
- IFRS pro SME (finanční leasing v aktivech nájemce, operativní v majetku pronajímatele)
- Model IASB a FASB v rámci konvergence leasingů (vykazování dle práva užívání, všechny leasingy v rozvaze nájemce)

Vaše připomínky, komentáře...

Zbývá 1500 znaků